

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Artykuł:

Cehak Augusta: Polska biblijografia regionalna Pomorza, W. M. Gdańska i morza polskiego, 1919-1930 (Bibliographie polonaise, concernant la Pomeranie, Libre Ville de Gdańsk et la mer polonaise, 1919-1930)

Źródło:

Czasopismo Geograficzne 1931 Tom 9 zeszyt 2, strony 125-169

Artykuł zdigitalizowany i udostępniony cyfrowo w ramach zadań projektu pt. „Digitalizacja i udostępnianie online »Bibliografii gospodarki Wielkopolski 1919-39« H. Maciejewskiej” (SONB/SP/550684/2022)

Minister
Edukacji i Nauki

AUGUSTA CEHAK

LWÓW.

Polska bibliografia regionalna Pomorza, W. M. Gdańska i morza polskiego, 1919—1930.

**(Bibliographie polonaise, concernant la Pomeranie, Libre Ville de
Gdańsk et la mer polonaise, 1919—1930).**

Bibliografię regionalną Pomorza zestawiałam z inicjatywy redakcji „Czasopisma Geograficznego” do zeszytu poświęconego Zjazdowi Polskich Nauczycieli Geografji w Gdyni. Krótki niezmiernie czas, którym dysponowałam, nie pozwolił mi na zebranie materiału choćby w przybliżeniu kompletnego, niniejsze więc zestawienie stanowi jakgdyby główny zrąb, którego uzupełnienie ukaże się w jednym z następnych zeszytów Czasopisma.

Bibliografia ułożona jest działami, z których pewne są rozbite na poddziały; w obrębie działów (resp. poddziałów) zestawiono ją latami, dla każdego zaś roku — alfabetycznie. Działy wyróżniono następujące:

- I. Bibliografie, przeglądy publikacyj i publicystyki, prace zbiorowe.
- II. Geologia, morfologia.
- III. Oceanografia, hydrografia, meteorologia, klimatologia, geodezja.
- IV. Faunistyka, florystyka, ochrona przyrody.
- V. Antropogeografia:
  - a) Geografia gospodarcza.
  - a₁) Rybactwo i rybołówstwo.
  - b) Geografia polityczna.
  - c) Miasta i uzdrowiska.
  - c₁) Porty i urządzenia portowe.
- VI. Flota i szkoły morskie.
- VII. Etnologia, etnografia, demografia.
- VIII. Krajoznawstwo, przewodniki, turystyka.
- IX. Historia i nauki pomocnicze.
- X. Prehistorja, antropologia.
- XI. Językoznawstwo, nazwy geograficzne, słowniki.
- XII. Stosunki prawno-terytorjalne.
- XIII. Mapy i atlasy.

W obrębie każdego działu zachowano numerację porządkową bez względu na lata, tak że każda publikacja oznaczona jest podwójną cyfrą: rzymską (dział) i arabską (miejsce w dziale).

Na końcu zestawiono alfabetycznie autorów, z odnośnikami do ich prac.

Objaśnienie użytych skrótów:

- A. H. i R. == Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa (Suwałki).
 B. g. n. P. p.-z. == Badania geograficzne nad Polską północno-zachodnią (Poznań).
 B. I. d. A. P. == Bulletin Internat. de l'Académie Polon. d. Sciences et d. Lettres (Kraków).
 C. H. d. E. B. == Conférence Hydrologique des Etats Baltiques. Min. Rob. Publ. (Warszawa).
 Cz. G. == Czasopismo Geograficzne (T. I—IV Łódź, od T. IV Lwów).
     E == Ekonomista (Warszawa).
 I. Z.-st. U. P. == Instytut Zachodnio-słowiański przy Uniw. Poznańskim.
     K == Kosmos (Lwów).
 L. M. i R. == Liga Morska i Rzeczna.
     M == Morze (Warszawa).
 O. P. == Ochrona Przyrody (Kraków).
     P == Przyrodnik (Cieszyn).
 PAU == Polska Akademia Umiejętności (Kraków).
 P G == Przegląd Geograficzny (Warszawa).
 P. i H. == Przemysł i Handel (Warszawa).
 P. i T. == Przyroda i Technika (Lwów).
     Pom. == Pomorze, dodatek literacki do Kurjera Gdańskiego.
 Pos. PIG == Posiedzenia naukowe Państwowego Instytutu Geologicznego (Warszawa).
 Pr. K. m.-p. TPN == Prace Komisji matematyczno-przyrodniczej Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu.
     Prz. M. == Przegląd Morski (Toruń).
     R G == Rocznik Gdański (Gdańsk).
 R. K. S. P. == Roczniki Korporacji Studentów U. P. „Pomerania” (Poznań).
 R. P. E. i S. == Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny (Poznań).
 R. T. N. T. == Roczniki Tow. Naukowego w Toruniu.
     S. O. == Slavia Occidentalis (Poznań).
 Sp. K. F. PAU == Sprawozdania Komisji Fizjograficznej PAU (Kraków).
     S. Z. == Strażnica Zachodnia (Poznań).
 T. N. T. == Towarzystwo Naukowe w Toruniu.
 T. P. N. P. == Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu.
     W. I. G. == Wojskowy Instytut Geograficzny (Warszawa).
     W. M. == Wiadomości Meteorologiczne (Warszawa).
     W. S. G. == Wiadomości Służby Geograficznej (Warszawa).
     Z == Ziemia (Warszawa).
 Z. N. I. O. == Zakład Narodowy Im. Ossolińskich (Lwów).
 Ż. P. == Żeglarz Polski (Tczew-Gdynia-Gdańsk).

I. Bibliografje, przeglądy publikacyj i publicystyki, prace zbiorowe.

1923 r.

1. Pawłowski St. — Jakubski A. — Fischer A.: Z polskiego brzegu (Przyroda i lud) — Bibl. „Przyrody i Techniki” V. Lwów-Warszawa, str. 78.
2. Ślaski B.: Polska bibliografja żeglarska. Poznań, str. 8.

1927 r.

3. Dragan M.: Garść uwag o przeciwpolskiej propagandzie w najnowszych publikacjach niemieckich. R G, I, str. 117—144.
4. Fleszarowa-Danysz R.: Literatura wycieczkowa I. (Pomorze) — Z, XII, str. 156—158.
5. Pniewski Wł.: Bibliografja kaszubsko-pomorska w zakresie języka i językoznawstwa. R G, I, str. 83—116.
6. Pomorze i Ziemia Chełmińska. (Praca zbiorowa). Poznań, str. 323. Nakł. Tow. Miłośników Historji w Poznaniu.

1928 r.

7. Gdańsk — przeszłość i teraźniejszość. Praca zbiorowa pod redakcją Stanisława Kutrzeby, z mapą, 181 rycin i 10 tabl. Lwów-Warszawa-Kraków Wyd. Z.N.I.O., str. XIV+490.
8. Grabowski T.: Literatura Gdańska i o Gdańsku. (v. I. 7) str. 453—474.
9. Kościoły i klasztory grudziądzkie. Praca zbiorowa. Grudziądz, str. 87.
10. Na jedną nutę. (Z głosów prasy niemieckiej o budowie Gdyni). M, V. Nr. 11, str. 9—11.
11. T. M.: Porozumienie polsko-gdańskie w świetle prasy niemieckiej. M, V. Nr. 10, str. 4—6.

1929 r.

12. Co każdy Polak o morzu wiedzieć powinien? (Praca zbiorowa pod redakcją A. Uziembły). Warszawa, str. 142.
13. Pniewski Wł.: Przegląd literatury kaszubskiej. R G, II—III, str. 123—151.
14. Pniewski Wł.: Uzupełnienie bibliografji kaszubsko-pomorskiej w zakresie języka i językoznawstwa. R G I. R. 1927 — R G, II—III, str. 152—161.
15. Pniewski Wł.: Pomorze i Bałtyk w polskiej literaturze pięknej. (Przegląd bibliograficzny) R G, II—III, str. 162—199.
16. Polskie Pomorze. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika. Tom I. Ziemia i ludzie. — Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego, Serja: Balticum, Zesz. I. Wyd. Inst. Bałt., Toruń, str. 326+X, 118 rycin, 17 map i wykresów.
17. Romer H.: O Gdańsku i literaturze gdańskiej. Kurjer Wil. nr. 54.

1930 r.

18. Bierowski T.: Potrzeba stałej służby informacyjno-prasowej o Pomorzu, (v. I. 20) str. 143—152.
19. Obrona Pomorza. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika. Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego, Serja: Dominium Maris. Zesz. II. Wyd. Inst. Bałt. Toruń, str. 237+XV, 42 tabl., 14 map, szematów i wykresów.
20. Przeciw propagandzie korytarzowej. Praca zbiorowa pod redakcją J. Borowika. Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego, Serja: Balticum. Zesz. III. Wyd. Inst. Bałt. Toruń, str. 163+VII.
21. Ruecker E.: Stan prasy w Prusach Wschodnich i na Pomorzu (v. I. 20), str. 119—129.
22. Smogorzewski K.: Propaganda „korytarzowa“ zagranicą. (Przegląd publicystyki niemieckiej, francuskiej, angielskiej i włoskiej na temat polskiego Pomorza) — (v. I. 20), str. 63—118.

23. Valayer P.: Głos Francuza o Pomorzu, Gdańsku i Gdyni. M, VII. Nr. 11. str. 5—6.
24. Wierczyński S.: Polska bibliografja morska. Odb. z „Kroniki o polskim morzu”. Warszawa, str. 27.

II. Geologja, morfologja.

1922 r.

1. Bujalski B.: Szkic geologiczny Bałtyku, odczyt. (Esquisse géologique du bassin de la mer Baltique). K, 46, str. 139—142.
2. Limanowski M.: O znaczeniu ilów wstęgowych (warwowych) Chełmna dla stratygrafji dyluwjum Pomorza. (Les argiles à varves de Chełmno (Kulm) et la stratigraphie du diluvium de la Basse-Vistule). Pos. PIG., I, str. 8, oraz Sp. PIG. I, str. 337—372.
3. Pawłowski St.: O utworach na dnie zatoki Gdańskiej. Pr. K. m.-p. TPN.
4. Pawłowski St.: Nasze Wybrzeże. Z, VII, str. 8—15.
5. Pawłowski St.: Charakterystyka morfologiczna wybrzeża polskiego. (Caractéristique morphologique des côtes polonaises) Pr. K. m.-p. TPN. I, 2, str. 19—118.

1923 r.

6. K. S.: Bursztyn na polskim wybrzeżu. P. i T. II, str. 242.
7. Limanowski M.: Sprawozdanie z badań geologicznych na wybrzeżu Bałtyku między Chłapowem a Pilicą. (C. R. des recherches géologiques sur la côte Baltique entre Chłapowo et Pilica). Pos. PIG, 6, str. 12.
8. Pawłowski St.: O wybrzeżu i dnie Morza Polskiego. (v. I, 1), str. 3—22.
9. Pawłowski St.: O wybrzeżu i dnie Morza Polskiego. (La côte et le fond de la mer polonaise). P. i T., str. 385—403.

1924 r.

10. Gąsiorowski H.: Formy zlepienia piaskowca dyluwjalnego w Mechowie pod Puckiem. (Sur les concrétions du grès quaternaire à Mechowo près de Puck). P G, IV, str. 161—164.
11. Lencewicz St.: O t. zw. zastoisku toruńskim. (Sur le présumé lac de barrage glaciaire de Toruń). P G, IV, str. 99—114.
12. Limanowski M.: O badaniach geologicznych na dolnem Powiślu w r. 1923. Pos. PIG. Nr. 9, str. 14—15.

1925 r.

13. Łęgowski St.: Zmiany w ukształtowaniu półwyspu Helskiego. (Les changements de la configuration de la presqu'île du Hel). Cz. G. III, str. 142.
14. Rutkowski F.: Sprawozdanie z delegacji w okolicy Piły-Młyn (pow. tucholski) w celu zbadania warunków występowania i eksploatacji węgla brunatnego. (C. R. des observations faites dans les environs de Piła-Młyn (district de Tuchola) sur les sédiments lignitifères). Pos. PIG, 12, str. 15.

1926 r.

15. Karczewski St.: Brzegiem Bałtyku — przewodnik geologiczny po polskich brzeg Bałtyku. Warszawa, str. 142.

16. Sawicki Ludwik: Wiek transgresji Bałtyku na wybrzeżu Karwińskim w świetle zabytków przedhistorycznych. (Sur l'âge de la côte baltique près de Karwia à la lumière des données préhistoriques). Pos. PIG, 15, str. 15—17.
17. Staśko J.: Charakterystyka krajobrazu „Szwajcarii Kaszubskiej“. II Sprawozd. Nauk. Krak. Koła Geogr. Kraków, str. 107—119.

1927 r.

18. Gontarska A.: O rozmieszczeniu wysokości względnych po obu brzegach Wisły środkowej i dolnej. (Répartition des hauteurs relatives sur les rives de la Vistule moyenne et inférieure). B. g. n. P. p.-z. Zesz. 2—3, str. 26—52.
19. Pawłowski St.: O położeniu geograficznym Pomorza i terytorjum W. M. Gdańska. RG, I, str. 5—18.
20. Pawłowski St.: Krajobraz Poznań-Gdynia. (Le paysage entre Poznań et Gdynia). Przewodnik Kongresowy II Zjazdu Słow. Geogr. i Etnogr. w Polsce. Kraków, str. 118—126.
21. Pawłowski St.: Pobrzeże polskie; wycieczka geograficzno-morfologiczna. Tamże str. 128—130.

1928 r.

22. Morawiecki A.: Piasek granatowo-ilmenitowo-magnetytowy z Helu. (Sable à grenat, ilménite et magnétite de la presqu'île de Hel). Sprawozd. Tow. Nauk. w Warszawie. III, 21, str. 129—130.
Niezabitowski L. E.: (v. X. 11).
Niezabitowski L. E.: (v. X. 12).
23. Pawłowski St.: Geograficzny krajobraz terytorjum Wolnego Miasta Gdańska. (v. I. 5), str. 3—21.
24. Wątocki Wł.: Des Granatsand von Hel am Baltischen Meer. B. I. d. A. P., (A) str. 439—444 + 1 tabl.
25. Wątocki Wł.: Piasek z wybrzeża Helu nad Bałtykiem. Sp. K. F. PAU, str. 9.

1929 r.

26. Gontarska A.: O rozmieszczeniu wysokości względnych po obu brzegach Wisły od Zawichosta do Tczewa. (Sur la distribution des hauteurs relatives sur les deux rives de la Vistule à partir de Zawichost jusqu'à Tczew). Pamiętnik II Zjazdu Geogr. i Etnogr. Kraków, I, str. 319.
27. Mikołajski J.: Morfologia, hydrografia i klimat. (v. I. 13), str. 5—49.
28. Staśko J.: Morfogeneza półwyspu Helu. (Morphogenèse de la presqu'île de Hela). Pamiętnik II Zjazdu Geogr. i Etnogr. Kraków, I, str. 297—300.
29. Zaborski B.: 1. Erozyjny charakter rozszerzenia doliny Wisły pod Grudziądem. (Caractère érosif de l'élargissement de la vallée de la Vistule près de Grudziądz). Pamiętnik II Zjazdu Geogr. i Etnogr. Kraków, I, str. 207—208.

III. Oceanografia, hydrografia, meteorologia, klimatologia, geodezja.

1922 r.

1. Borowik J.: Polskie wybrzeżne wody morskie. Rybak Polski. Nr. 17.
2. Szychliński Fr.: Zjawiska zamarzania u polskiego wybrzeża Bałtyku. T.P.N.P.

1923 r.

3. Smosarski Wł.: Temperatura i opady na Pomorzu, podług obserwacji wieloletnich. Odb. z R. N. R., IX, zesz. 3, str. 18.

1925 r.

4. Pawłowski St.: Instytut morski, Projekt założenia „Instytutu Morskiego” w Warszawie. Z, X, str. 25—27.

1926 r.

5. Krasowska W.: Stacja Meteorologiczna w Bydgoszczy. (Station météorologique à Bydgoszcz). W. M., str. 226—267.
6. Rundo A.: Bałtyk w świetle poglądów przyrodników XVIII stulecia oraz hydrologii współczesnej. P. i T., str. 433—442.
7. Skup W. i Stenz E.: Komunikat Nr. 2, Wydział Morski w Nowym Porcie. (Rapport Nr. 2, du Bureau Maritime Polonais à Neufahrwasser) W. M. str. 65—67.
8. Stenz E.: Z działalności Wydziału Morskiego w Nowym Porcie. W. M., str. 54—55.
9. Stenz E.: Z działalności Wydziału Morskiego w Nowym Porcie. P. i T., str. 121—123. Stenz E.: (v. III, 7).
10. Wojtkiewicz M.: Droga wodna Warszawa-Bałtyk. (Drogi wodne w Polsce. Tom IV), Warszawa, str. 82.
11. Wojtkiewicz M.: Wisła Pomorska. (Drogi wodne w Polsce), Warszawa.

1927 r.

12. Czekańska M.: Podział i charakterystyka głębokościowa Bałtyku południowego. (Classification et caractéristique des profondeurs de la Baltique méridionale). B. g. n. P. p.-z. Zesz. 2—3, str. 14—25.
13. Demel K.: Granice i podział naturalny Bałtyku. (Délimitation et régions naturelles de la Baltique). A. H. i R., II, str. 311—321. Demel K.: (v. V a₁ 23).
14. Kawieński M.: Azymuty nabieżników na Helu. W. M.
15. Kolbuszewska M.: O rozmieszczeniu błot w województwach Poznańskim i Pomorskim. (Répartition des marais dans la Pologne et dans la Poméranie). B. g. n. P. p.-z. Zesz. 2—3, str. 133—135.
16. Reyman A.: Pomiarzy morskie. (Mesures maritimes). WSG, I, str. 377—386.

1928 r.

17. A. A.: Najnowsze pomiary zawartości soli w wodach Polskiego Bałtyku. P. i T., VII, str. 25—26.
Demel K.: (v. V a₁ 30).
Demel K.: (v. V a₁ 31).
Kulmatycki Wł. (v. IV, 35).
18. Rosłoński R.: Wody gruntowe na Pomorzu na lewym brzegu Wisły. (Les eaux souterraines dans le Pomorze sur la rive gauche de la Vistule). Pos. FIG, Nr. 21, str. 47—48.
19. Stenz E.: Uśłonecznienie Wielkopolski i Pomorza. (Duré de l'insolation en Pologne et en Poméranie). K, Ser. A, str. 395—420.
20. Vieweger T.: Pomiary zawartości soli w wodach Polskiego Bałtyku. (Sur la salinité des eaux polonaises de la Baltique). Sp. K. F. PAU, t. 52, str. 1—6.

21. Warchałowski E.: IV-a Konferencja Bałtyckiej Komisji Geodezyjnej. Przegląd Mierniczy, Nr. 10, str. 1—5.
22. Witkowski J.: O pomiarach grawimetrycznych wogóle oraz o polskiej ekspedycji grawimetrycznej na Pomorzu w roku 1926. Rocznik Obs. Astr. Krak. V, str. 74—80.

1929 r.

23. Demel K.: Z pomiarów termicznych Bałtyku (za okres 1926—1928). (Température des eaux cotières polonaises de la Baltique en 1926—1928). K, Ser. A, str. 171—187.
24. Demel K.: Z hydrograficznych i rybackich badań w pobliżu Helu. P. i T., str. 433—442.
Mikołajski J.: (v. II, 27).
25. Prace astronomiczno-geodezyjne Sekcji Polskiej Bałtyckiego Komitetu Geodezyjnego w roku 1929. (Astronomisch-Geodetische Arbeiten in Polen). Wiadomości Geograficzne. VII, str. 109—112.

1930 r.

26. Borowik J.: Salinity variations in the Gulf of Danzig. C. H. d. E. B. (III), zesz. 36, str. 10, tabl. 6.
27. Demel K.: Les variations de température des eaux près de Hel et leur concordance avec les vents. C. H. d. E. B. (III), zesz. 37, str. 7.
28. La Section de la Marine de l'Institut Météorologique de Pologne à Gdynia. C. H. d. E. B. (III), zesz. 56, str. 10, tabl. 2.
29. Niedzielski T.: Travaux géodésiques sur la côte maritime polonaise. C. H. d. E. B. (III), zesz. 29, str. 3, tabl. 2.

IV. Faunistyka, florystyka, ochrona przyrody.

1923 r.

1. Jakubski A.: Rys biologii Polskiego Morza (v. I. 1), str. 23—46.
2. Wodniczko A.: Roślinne zabytki przyrody okolic Torunia. Z, VIII, str. 30—35.

1924 r.

3. Borowik J.: Przyszłość szprota polskiego. (Le sprat en Pologne). Poznań.
4. Demel K.: Ryby Bałtyku Polskiego. Bibl. „Przyrody i Techniki“, t. XI. Lwów.
5. Demel K.: A. B. C. o Bałtyku i o życiu w morzu naszym. Z, IX, str. 208—219.
6. Demel K.: Próba podziału zoogeograficznego Bałtyku polskiego. K, str. 831—841.
7. Kulesza W.: Strefy roślinności nadmorskiej na wybrzeżach w okolicy Rewy. K, t. 49.
8. Marchewianka M.: Z flory glonów Polskiego Bałtyku. Sp. K. F. PAU, LVIII i LIX, str. 33—47.
9. Namysłowski B.: Fytoplankton Małego Morza. Roczniki Nauk Rolniczych. T. XII. Poznań.
10. Rouppert K.: Szata roślinna polskiego brzegu i Bałtyku. P., z. 4, 6, 7.
11. Sokołowski J.: Ciąg ptaków na Helu w marcu 1923. P. i T., zesz. 1.
12. Sumiński S.: Materiały do fauny ważek (Odonata) Polski: 3) Wązki z Borów Tucholskich. Sp. K. F. PAU, t. 58, str. 27—33.

1925 r.

13. Demel K.: Zbiorowiska zwierzęce na dnie morza polskiego. Sp. z pos. PAU. Nr. 9, str. 10.
14. Demel K.: Spis zwierząt bezkręgowych Bałtyku naszego. Archiwum Rybactwa Polskiego. I.
15. Majowa T.: Cisy w Wierchlesie. Z, X, str. 90—92.
16. Mroczkiewicz L.: Jarzębina szwedzka na kępie Radłowskiej. Sylwan, str. 49—59.
17. Niklewski Br.: Materiały do poznania warunków ekologicznych roślinności na terenie wydym nadmorskich w Dębkach (nad Piaśnicą). Pr. K. m.-p. TPN. Ser. B. II.
18. Sokołowski J.: Biegus morski nad wybrzeżem polskim. (*Tringa maritima*, Brün), P, str. 31—32.
19. Sokołowski J.: Typowe ptaki morza polskiego. P, str. 558—560.
20. Wodzieczko A.: 2) Rezerwat leśny w Piwnicach pod Toruniem. O. P., V.
21. Zieliński S.: Bory Tucholskie pod względem rozwojowo-ekologicznym. P, str. 398—441.

1926 r.

22. Demel K.: Zbiorowiska zwierzęce na dnie morza polskiego. (Contribution à la connaissance de la faune benthique dans les eaux polonaises de la Baltique). B. I. d. A. P. (B), str. 967—976.
23. Demel K.: Fauna i flora Bałtyku. M, III, Nr. 3—4, str. 16.
24. Wodzieczko A.: Ochrona pierwotnej szaty roślinnej na Pomorzu. (Protection de la flore primitive de Poméranie). O. P. Zesz. 6, str. 36—49.
25. Wodzińska-Matawowska J.: Wycieczki botaniczne w okolicy Kartuz. P, zesz. 1, str. 42—46.
26. Szafranówna H.: Łąki nad Piaśnicą. P, str. 269—275.
27. Uziembłowa M.: Flora piaszczystego strądu i wydym nadmorskich. Z, XI, str. 334—336.

1927 r.

28. Demel K.: Zbiorowiska zwierzęce na dnie morza polskiego. Część I. Studja jakościowe. Sp. K. F. PAU, str. 113—146.
Demel K.: (v. V a₁ 23).
29. Nowacki B.: Lasy Pomorza. Las polski. Zesz. I, str. 21—27.
30. Uziembłowa M.: Łąki słone i torfowiska nadbrzeżne. Z, XII, str. 19—21.
31. Uziembłowa M.: Lasy naszego wybrzeża. Z, XII, str. 86—89.
32. Żarnowski J.: Kamień św. Wojciecha. Z, XII, str. 428—429.

1928 r.

- Gabański: (v. IV. 38).
33. Dyakowski B.: Z przyrody Bałtyku. Poznań, str. 75.
34. Kulesza W.: Wykaz drzew i krzewów godnych ochrony w Poznańskim i na Pomorzu. O. P., zesz. 7, str. 9—45.
Kulesza W.: (v. IV. 41).
35. Kulmatycki Wł.: O ochronę jeziora Cichego na pojezierzu Erodnickiem. Z, XIII, str. 183—185.

36. Kulmatycki Wł.: Kwitnięcie wody na jeziorze Cichem wywołane przez masowy pojaw *Oscillatoria rubescens* D. G. Roczniki Nauk Rolniczych i Leśnych. XIV, zes. 2.
37. Kulmatycki Wł.: Rośliny i zwierzęta jako szkodniki siecanych narzędzi rybaccich. Przegląd Rybacki Nr. 6.
38. Kulmatycki W. i Gabański: Występowanie *Aphelocheirus (aestivalis) Fabr.?* w Wierzycy. (Über das Vorkommen von *Aphelocheirus aestivalis Fabr.?* in Wierzycafluss). A. H. i R. III, str. 111—122.
39. Ossowski K.: Z historii grubego zwierza na Pomorzu. Z, XIII, str. 105—107.
40. Paczowski J. Rezerwat cisowy w puszczy Tucholskiej. (La réserve de la forêt d'ifs do Tuchola). O. P. Zesz. 8, str. 3—9.
41. Stecki K. i Kulesza W.: Roślinność Pomorza. Krajobrazy roślinne Polski. Zesz. XIV. Warszawa.
42. Wołoszyńska J.: Dinoflagellatae polskiego Bałtyku i błot nad Piaśnicą. (Dinoflagellatae der polnischen Ostsee sowie der an Piaśnica gelegenen Sümpfe). A. H. i R. III, str. 153—278.
43. Wołoszyńska J.: O rezerwat nad Piaśnicą. (Sur la réserve dans les prairies à l'embouchure de la Piaśnica). O. P. Zesz. 8, str. 16—29.

1929 r.

44. Dziubałtowski S.: O asocjacjach stepowych nad dolną Wisłą. (Associations steppiques du cours inférieur de la Vistule). Pamiętnik II Zjazdu Geogr. i Etnogr. I. Kraków, str. 380.
45. Kuźmiński B.: Ryby polskiego Bałtyku, Łosoś. Ż. P., str. 135—137.
46. Nowa meduza Bałtyku i morza Północnego. P. i T., str. 184—185.
47. Wodziezko A.: Szata roślinna. (v. I. 16), str. 51—77.
48. Wodziezko A.: Zabytki przyrody na Pomorzu. (v. I. 16), str. 79—110.
49. Żelazowska K.: Roślinność okolic Gdyni i jej ochrona. Czasop. Przyrodn. VII—VIII, str. 225—233.

V. Antropogeografia.

a) Geografia gospodarcza.

1921 r.

1. Przemysł Pomorza według ref. St. Celichowskiego. (L'industrie de Pomorze d'après la conférence de St. Celichowski). Przegląd Techniczny. Zesz. 59, str. 41—44.

1922 r.

2. Bartoszewicz St.: Polski eksport produktów naftowych przez Gdańsk. P. i H. Zesz. 11.
3. Celichowski St.: Źródła energii cieplnej na Pomorzu. (Les sources de l'énergie calorique de Pomorze). Przegląd Techniczny. Zesz. 60, str. 163—166 i 171—173.
4. Królikowski St.: Zagadnienie obrotu uszlachetniającego w Gdańsku. P. i H. Zesz. 37—38.
5. Pączewski L.: Znaczenie Gdańska dla polskiego handlu drzewem. Tyg. Handlowy. Zesz. 3—4.

1923 r.

6. Siebeneichen A.: Gulden tymczasowy w Gdańsku. P. i H., z. 45.
7. Siebeneichen A.: W sprawie systemu monetarnego W. M. Gdańska. P. i H., zesz. 21.
8. Siebeneichen A.: Sprawy gospodarcze polsko-gdańskie w r. 1922. P. i H. str. 119—120.

1924 r.

9. A. P.: Przyczyny wysokich kosztów ekspedycyjnych w Gdańsku. P. i H., str. 1267.
10. Gieysztor J.: Taryfy kolejowe a port gdański. P. i H., str. 1228.
11. Janowski A.: Wystawa „Nasze Morze”. Z, IX, str. 185—186.
12. Ku morzu. Jednodniówka wydana z okazji wystawy „Nasze Morze” w r. 1924. Wyd. L. M. i R.
13. Rogowski J.: Polska a morze. S. Z. III. str. 49—59.
14. Rudzki A.: Gdańsk a traktat handlowy polsk.-niem. P. i H., str. 1207.
15. Siebeneichen A.: W sprawie eksportu przez Gdańsk. P. i H., str. 4.
16. Siebeneichen A.: Handel Polski przez Gdańsk. P. i H., str. 479.

1925 r.

17. A. S.: Obrót towarowy w Gdańskim porcie w I-szem półroczu 1925 r. P. i H., zesz. 48.
18. Binder S.: Pierwsza pomorska wystawa rolnicza w Grudziądzu. Z, X, str. 162—164.
19. Bomas P.: Perspektywy rozwoju polskiego handlu morskiego. M, II, Nr. 6, str. 11—12.
20. Chrzanowski B.: Jak się przedstawia obecnie dostęp polski do morza? M, II, Nr. 7, str. 2.
21. G. J.: Sprawa korytarza pomorskiego w świetle przewozów kolejowych. P. i H., str. 259—261.
22. Gdańsk. Stosunki gospodarcze. P. i H., z. 5, str. 122, z. 6, str. 147—148, z. 7, str. 181—182, z. 8, str. 217, z. 9, str. 249—250, z. 10, str. 273, z. 16, str. 535—536.
23. Grobelny Wł.: Rzemiosło w Grudziądzu i okolicy. Z, X, str. 84—86.
24. Heese B. ks.: O Kółkach Rolniczych powiatu grudziądzkiego. Z, X, str. 87.
25. Hilchen F.: Możliwość eksportu węgla polskiego przez Gdańsk i Gdynię. P. i H., z. 48.
26. Janowski Al.: Wrażenia z wystawy Grudziądzkiej. Z, X, str. 165—166.
27. Kiedroń J.: Gdańsk jako problem gospodarczy polski. P. i H., str. 370—377.
28. Klarner Cz.: Problem własnego morza. P. i H., z. 48.
29. Łęgowski St.: Nasze wybrzeże morskie. (Notre côte de la mer). Cz. G. III, str. 136—140.
30. Łęgowski St.: Nasze Wybrzeże. M, II, Nr. 1, str. 8—9.
31. Łęgowski St.: Znaczenie morza z punktu widzenia gospodarczego. Poznań, str. 14.
32. Obrót towarowy w Gdańskim porcie w lutym i marcu 1925 r. P. i H., str. 829—830.
33. Ptaszycki M.: Sprawozdanie z prac torfowych w r. 1924, w woj. pomorskiem, białostockiem i poleskiem. Pos. P. I. G. Nr. 11.
34. S. A.: Czem jest piernik toruński? Toruń, str. 16.
35. Siebeneichen A.: Obecny eksport polski drogamiorskimi, jego gospodarcze znaczenie i widoki rozwoju. M, II. Nr. 11, str. 2.

36. Winid W.: Rozwój gospodarczy Gdańska a portów niemieckich. (Przyczynęk do dziejów stosunku Niemiec do Gdańska). R. P. E. i S., V. str. 695—705.
37. Winid W.: Gdańsk a kanał Bydgoski. S. Z., str. 81—101.

1926 r.

38. A. S.: Obrót towarowy w gdańskim porcie za lipiec—październik r.1925. P. i H., str. 264—265.
39. Borowik J.: Dostęp do morza a rolnictwo. Warszawa.
40. Borowik J.: Znaczenie dostępu do morza dla aprowizacji szerokich mas. S. Z., V, str. 251—270.
41. Budzyński G.: O udostępnienie całości naszego morskiego wybrzeża. M, III. Nr. 2, str. 7.
42. Eksport węgla przez własne porty. Ż. P., str. 161.
43. G. Wł.: O pełny program morski. P. i H., str. 1495.
44. Gieysztor J.: Warunki kolejowe i portowe wywozu przez Gdańsk. M, III. Nr. 3—4, str. 5—6.
45. Hilchen F.: Coal Export over Danzig. Eksport węgla przez Gdańsk. M, III. Nr. 9, str. 12—13.
46. Obrót towarowy w gdańskim porcie w listopadzie i grudniu 1925 r. P. i H., str. 331—332.
47. Repeczko A.: Gospodarka finansowa i budżet W. M. Gdańska na r. 1926/27. Warszawa.
48. Rostkowski F.: Realny program twórczej pracy Polski na morzu. Warszawa, Wyd. L. M. i R.
49. Rostkowski F.: Rentowność żeglugi morskiej w Polsce. P. i H., str. 906.
50. Ruch portowy w Gdańsku w I kwartale 1926 r. P. i H., str. 601—602.
51. Rudzki A.: Gdańsk jako port eksportowy dla nafty. P. i H., str. 1551.
52. Rummel J.: Znaczenie ekonomiczne morza dla Polski. Poznań, str. 27.
53. Siebeneichen A.: W sprawie rozwoju polskiego handlu morskiego. (A few Notes on the Development of the Polish Oversea Trade). M, III. Nr. 9, str. 6—9.
54. Sieg W.: The Danzig Export and Import and the Needs of its local Market. (Import i eksport przez Gdańsk w stosunku do jego wewnętrznego rynku). M, III. Nr. 9, str. 11—12.
55. Szadurski Z.: Stan i potrzeby melioracji rolnych na Pomorzu. Inżynierja Rolna. I, str. 328—338.
56. Uziembło A.: Praca Polski nad morzem. Wyd. L. M. i R., str. 24.
57. Wydajność portów Gdańskiego i Gdynńskiego oraz obrót przewozowy w tych portach. (The Capacity and the Turnover of Freight of the Ports of Danzig and Gdynia). M, III. Nr. 9, str. 9—11.

1927 r.

58. A. B.: Udział portu gdańskiego w handlu zagranicznym Polski. P. i H., str. 50—51.
59. Barthel de Weydenthal J.: Tranzyt przez Pomorze Polskie. Przegl. Polit. Nr. 3—4.
60. Demel K.: Bogactwo gospodarcze naszego morza. A. H. i R. II, str. 69—118.
61. Doliwa Sz.: Z gospodarki morskiej. Z, XII, str. 139—143.
62. Fryczkowski E.: Węgiel podstawą rozwoju portów polskich. M, IV. Nr. 10, str. 8.

63. Goldmann S.: Eksport zboża przez Gdynię. M, IV. Nr. 5, str. 5.
64. jw.: Ruch w porcie Gdyniskim. Cz. G. V, str. 27.
65. Łokuciejewski J.: Import ryżu do Polski przez Gdynię. M, IV. Nr. 11, str. 3—4.
66. Ossowski K.: Uprawa wina na Pomorzu i w Wielkopolsce. Z, XII, str. 94—95.
67. Stopczyk W.: Handel zamorski Polski. M, IV. Nr. 10, str. 25—27.

1928 r.

Bohdan Ed.: (v. Vb 62).

68. Butler J.: W sprawie przewozów tranzytowych przez porty polskie. P. i H., str. 1383.
69. Dyakowski St.: Komunikacje w Polsce oraz znaczenie dla Polski wybrzeża morskiego. Katowice, str. 16.
70. Gessner W.: W sprawie zwiększenia eksportu węgla drogą morską. P. i H., str. 163.
71. J.: Gdynia i wybrzeże polskie ze stanowiska komunikacyjnego. P. i H., str. 1241—1242.
72. Kiedroń J.: Kolej Górny Śląsk-Gdynia jako najpilniejszy problemat gospodarczy Polski. Katowice, str. 23.
73. Kozicki St.: Ruch towarowy i okrętowy w porcie gdańskim w latach 1919—1927. S. Z. VII, str. 49—57.
74. Kwiatkowski E.: Polska na morzu. P. i H., str. 2073.
75. Orłowicz M.: Plan rozwoju Polskiego Wybrzeża Morskiego. — Protokół ankiety odbytej w Gdyni z inicjatywy M. R. P. w październiku 1927, opracował... Warszawa.
76. S. K.: Ruch portowy i obrót towarowy portu Gdyniskiego w r. 1927. M, V. Nr. 2, str. 3.
77. Siebeneichen A.: Życie gospodarcze Wolnego Miasta Gdańska. (v. I, 7), str. 282—328.
78. Stopczyk W.: Handel Międzynarodowy na Bałtyku. Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego. Ser.: Dominium Maris., z. 1. Wyd. Inst. Bałt. Toruń, str. 192+VIII, 71 tabl. i 6 wykresów.
79. Stopczyk W.: Stosunki handlowe Polski z krajami zamorskimi. M, V. Nr. 6, str. 15—17.
80. Stopczyk W.: Morze a życie gospodarcze Polski w r. 1927. M, V. Nr. 2, str. 7—9.
- Stopczyk W.: (v. VI. 37).
81. Wzmożenie pozycji gospodarczej Grudziądza. Kupiec. Nr. 42.
82. Umiaśkowski R.: Morze, jako źródło bogactwa narodowego. Biblioteka Żołnierza Polskiego, t. IV. Warszawa, str. 36.
83. Uziembło A.: Program morski. (W pracy zbiorowej „Na froncie gospodarczym“). Warszawa.

1929 r.

84. Borowik J.: Znaczenie badań morskich dla polskiego rolnictwa. Warszawa.
85. J.: Budowa kolonij rybackich na Helu. P. i H., str. 773.
86. jw.: Ruch w porcie Gdańskim w r. 1928. Cz. G. VII, str. 152.
87. Ludkiewicz Zdż.: Województwo Pomorskie. (Stosunki agrarne Rzeczypospolitej Polskiej, t. I). Warszawa, str. 206.

88. Olszewicz W.: Śląsk i Bałtyk. Roczniki Towarzystwa Przyj. Nauk. I. Katowice, str. 110—124.
89. Pietrzykowski Wł.: Gdynia a handel zamorski Węgier. P. i H., str. 2264—2265.
90. Podraszko J.: Wielki przemysł olejarski w Gdyni. P. i H., str. 911—914.
91. Rudzki A.: Udział portu gdyńskiego w handlu zagranicznym Polski. M, VI. Nr. 11, str. 4—6.
92. S. K.: Polski tonaż morski. P. i H., str. 1650—1651.
93. Siebeneichen A.: Życie gospodarcze Gdańska w roku 1928. P. i H., str. 506—509.
94. Siebeneichen A.: Udział Gdańska w handlu zagranicznym Polski. R G. II—III, str. 81—112.
95. Siebeneichen A.: Zehnjährige Entwicklung des Danziger Hafens. Gdańsk, str. 122.
96. Siebeneichen A.: Das Wirtschaftsleben der Freien Stadt Danzig. Gdańsk, str. 29.
97. Uziembło M.: Położenie i potrzeby warstwy robotniczej w Gdyni. M, VI. Nr. 1, str. 5—8.

1930 r.

98. Bagiński H.: Gospodarcze podstawy polskiego handlu zamorskiego. (v. I. 19), str. 147—164.
99. Celichowski St.: O doraźny program gospodarczy Pomorza. (v. I. 19), str. 223—236.
100. Esden Temperski K.: Ekspansja morska a obrona rolnictwa na Pomorzu. (v. I. 19), str. 209—221.
101. Gajewski W.: Regulacja wybrzeża. M, VII. Nr. 9, str. 2—4.
102. Morze w życiu Polski. (Najważniejsze wiadomości o sprawach morskich w Polsce). Wyd. L. M. i R., str. 43.
103. Nakłowiec J. ks.: O znaczeniu morza dla Polski. Poznań, str. 39.
104. Peche Cz.: Upośledzony Gdańsk. „Polska Gospodarcza“. Nr. 22, str. 968.
105. Siedlecki M.: Niewyzyskane walory morza. (v. I. 19), str. 185—208.
106. Turski M.: Handel zamorski, jego istota i znaczenie dla Polski. (v. I. 19), str. 85—105.
107. Wartalski St.: Niezbędne warunki rozwoju handlu w Gdyni. (v. I. 19), str. 107—146.

a₁) Rybactwo i rybołówstwo.

1924 r.

1. Borowik J.: Rybołówstwo morskie. Z, str. 167—173.
Borowik J.: (v. IV. 3).
2. Demel K.: Narzędzia i metody łowu gatunków użytkowych ryb Bałtyku polskiego. Wyd. L. M. i R. Sekcji rybackiej, z. 1, str. 24.
3. Jakubski A.: Tereny rybackie polskiego Bałtyku. (Les terrains de pêche de la mer Baltique Polonaise). Odb. z Rocznika Nauk Rolniczych, XI, str. 38.
4. Jakubski A.: Sprawozdanie z czynności kierownika naukowego morskiego laboratorium rybackiego na Helu, za okres od 1. VII. 1922 do 1. X. 1923. Odb. z K, t. 49, str. 47.

1925 r.

5. A. A.: Połów makreli na morzu polskim. P. i T. IV, str. 135.
6. Borowik J.: Dostęp do morza a rybactwo morskie. Grudziądz.
7. Borowik J.: Widoki rozwoju naszego rybactwa morskiego. M, II. Nr. 4, str. 7. Borowik J.: (v. V b. 24).
8. Dixon B.: Pierwsza kampanja sielawowa na Pomorzu w r. 1924. (La première campagne de culture de *Coregonus albula* en Poméranie en 1924). Bydgoszcz.
9. Dixon B. i Lubecki F.: Sprawozdanie z drugiej kampanji łososiowej w r. 1924. (Compte rendu de la campagne de pêche aux saumons reproducteurs en 1924). Lubecki F.: (v. Va₁. 9).
10. Hryniewicz A.: Rybołówstwo morskie na polskim Bałtyku. Warszawa-Bydgoszcz, str. 104.
11. s. l.: Nasze rybołówstwo morskie. P. i H., z. 48.

1926 r.

12. Borowik J.: Połowy ryb śledziowatych na polskim Bałtyku oraz ich stosunek do stanu wody w Wiśle. (The Herring and Spratt fishery near the polish coast and its relation to the quantity of water carried by Vistula). A. H. i R. I., str. 351—368.
13. Borowik J.: Przybrzeżne rybołówstwo morskie w Polsce. P. i H., str. 524—527 i 559—560.
14. Borowik J.: Sprawa portu w Gdyni a przyszłość rybołówstwa polskiego. Katowice.
15. Kulmatycki W.: Gospodarstwa stawowe Wielkopolski i Pomorza. Inżynierja Rolna I, str. 398—404.
16. Kulmatycki W.: Gospodarstwa stawowe Wielkopolski i Pomorza. „Kłasy”. Nr. 42—43.
17. Marliez: Przemysł rybny na wybrzeżu. M, III. Nr. 3—4, str. 8—9.
18. Połów ryb na wybrzeżu morskim w kwietniu 1926. P. i H. Nr. 26.
19. Połów ryb na wybrzeżu morskim w maju 1926 r. P. i H. Nr. 28.
20. Rybołówstwo morskie w styczniu 1926 r. P. i H., str. 332.

1927 r.

21. Borowik J.: Rybactwo morskie na tle bilansu handlowego. Wyd. L. M. i R., str. 26.
22. Borowik J. Trzeba ruszyć z miejsca sprawę rozwoju rybactwa morskiego. S. Z., str. 1—20.
23. Demel K.: Kilka uwag o wpływie Wisły na połowy szprotów i śledzi u naszych brzegów. (De l'influence de la Vistule sur les pêches du sprat et du hareng sur la côte polonaise). A. H. i R. II, str. 175—183.
24. Jakubski A.: Nasze rybołówstwo morskie na Bałtyku i jego znaczenie dla Polski.
25. S. J.: Organizacja rybołówstwa morskiego. M, IV. Nr. 12, str. 10.
26. Siedlecki M.: Ekonomiczne wyzyskanie wybrzeża w zakresie rybołówstwa. P. i H., str. 1786—1790.
27. Siedlecki M.: Postulaty rybactwa polskiego. (Referat wygłoszony na konferencji w Min. Przem. i Handlu, d. 10 maja 1927 r.) M, IV. Nr. 6, str. 1—4 i Nr. 7, str. 2—4.

28. Siedlecki M.: Ekonomiczne wyzyskanie wybrzeża w zakresie rybołówstwa morskiego. M, IV. Nr. 12, str. 7—9 i V. Nr. 1, str. 3—5.

1928 r.

29. Demel K.: O okresach minimalnych połowów w naszym morzu. P. R. Nr. 6.
 30. Demel K. Rola głębi gdańskiej w naszych morskich połowach. (Influence des eaux profondes du Golf de Danzig sur les pêches maritimes de la Pologne). A. H. i R. III, str. 43—52.
 31. Demel K.: Nasze połowy morskie na tle pomiarów termicznych w r. 1927. (Température des eaux cotières de la Baltique et résultats des pêches maritimes de la Pologne en 1927. (A. H. i R. III, str. 123—132.
 Kulmatycki Wł.: (v. IV. 37).
 32. Niklewski B.: O doniosłości utworzenia portu rybackiego na jeziorze Żarnowieckiem. M, V. Nr. 10, str. 2—3.

1929 r.

Demel K.: (v. III. 24).

33. Jarocki St.: Stan obecny a przyszłość polskiego rybołówstwa morskiego. (Det Polska Havsfisket dess Nuvarande Tillstand och Framtid). M, VI. Nr. 2—3, str. 20—23.
 34. Lubecki Fr.: Kwestja organizacji polskiego przedsiębiorstwa połowów śledzi. Ż. P. Nr. 9.
 35. Siedlecki M.: Naukowe podstawy racjonalnej gospodarki rybackiej na morzu. Bydgoszcz, str. 11.
 36. Z.: Rybołówstwo morskie w Polsce. Cz. G. VII, str. 150—151.

1930 r.

37. Borowik J.: Dziesięć lat polskiego rybołówstwa morskiego. (1920—1930). (Tablice statystyczne). Bydgoszcz-Gdynia, str. 160. Wyd. Morsk. Inst. Rybackiego.
 38. Salmonowicz P.: Dziesięciolecie rybołówstwa morskiego. M, VII. Nr. 2—3. str. 25—26.

b) Geografia polityczna.

1919 r.

1. Chołoniewski A.: Dantzig ville Polonaise. Paris. Bureau polonais de publications politiques.

1920 r.

2. Chołoniewski A.: Gdańsk i Pomorze Gdańskie. Uzasadnienie naszych praw do Bałtyku. II. Wyd. Kraków.
 3. Maliszewski E.: Odzyskane Pomorze. Z, VI, str. 2—4.
 4. Skorowidz polsko-niemiecki i niemiecko-polski miejscowości województwa pomorskiego i W. M. Gdańska z polską mapą 1:300.000. Poznań, str. 184.

1922 r.

5. Chrzanowski B.: Troska o wybrzeże. S. Z. I., str. 33—38.
 6. Kutrzeba St.: Gdańsk i Liga Narodów. S. Z. Nr. 9—10.
 7. Kutrzeba St.: Gdańsk i Polska, Przegl. Współczesny. Nr. 1—3.
 8. Łęgowski St.: Nasz dostęp do morza. P. i H. Nr. 20—21.

9. Łęgowski St.: Polska polityka portowa. P. i H. Nr. 48—49.
10. Romer A.: Zadania Polski w Nadbałtyku. „Drogi Polski”. Warszawa, I, str. 704—717.
11. Wenda J.: Długość wybrzeża polskiego. Ż. P. Nr. 4. str. 56.

1923 r.

12. Bierkiewicz F.: Gdańsk a nasza suwerenność gospodarcza. Droga, z. 2—3, (8—9), str. 6—9.
13. Prochaska F.: Stosunek W. M. Gdańska do Polski pod względem celnym. P. i H., z. 35—36.
14. Siebeneichen A.: Gdańsk a Polska na tle gospodarczych postanowień Traktatu, Konwencji i Umów. Warszawa, str. 124.

1924 r.

15. Bilmans A.: Polska a morze Bałtyckie. Droga. II. (III).
16. Bomas P.: Dlaczego Polsce jest potrzebny port własny. M, I. Nr. 1, str. 4—5.
17. Dziewulski St.: Sprawa Gdańska. E, III, str. 1—8.
18. Gruber H.: Dostęp do morza. E, III, str. 120—132.
19. Hilchen F.: Obecny stan włączenia celnego Gdańska do Polski, E, III.
20. Pawłowski St.: Znaczenie Bałtyku. Z, IX, str. 133—142.
21. Siebeneichen A.: Podstawy polsko-gdańskich stosunków gospodarczych. E, III, str. 68—108.
22. Sławski St.: Port gdański jako autonomiczne przedsiębiorstwo Skarbu Państwa i Wolnego Miasta Gdańska. E.
23. Tennenbaum H.: Polityka portowa Polski. E, III, str. 109—119.

1925 r.

24. Borowik J.: Polityka w zakresie rybactwa morskiego. M, II. Nr. 6, str. 7.
25. de Loes H.: Port gdański dla Polski. P. i H., z. 48.
26. Łęgowski J.: Polacy a Morze. M, II. Nr. 3, str. 4—5.
27. Łęgowski St.: Nasza polityka morska. M, II. Nr. 2, str. 3.
28. Rummel J.: Państwo a morze. Poznań, str. 67.
29. Sławski St.: Dostęp polski do morza a interesy Prus Wschodnich, z przedmową Eugenjusza Romera. Gdańsk, str. 106.
30. Sławski St.: L'accès de la Pologne à la mer et les intérêts de la Prusse Orientale. Préface de G. Lacour—Gayet. Paris, str. 143.
31. Sławski St.: Polens Zugang zum Meere und die Interessen Ostpreussens. Gdańsk, str. V+69.
32. Szelański A.: Gdańsk a Bałtyk. M, II. Nr. 3, str. 3—4.
33. Walter J.: Poczta polska w Gdańsku. P. i H., str. 108—112.
34. Z.: Wybrzeże polskie. Długość granic Państwa Polskiego. P. i T., str. 278—279.

1926 r.

35. Bator B.: Węzeł gdański. Kwartalnik Inst. Nauk. do Badań Emigr. i Kolon. Nr. 1.
36. Gontarska A.: W sprawie długości wybrzeża polskiego. (Sur la longueur des côtes polonaises). B. g. n. P. p.-z. I., str. 43—44.
37. Kamassa St.: Skorowidz miejscowości całego województwa pomorskiego, powiatu bydgoskiego i wyrzyskiego, oraz części powiatów chodzieskiego, szubińskiego.

- skiego, inowrocławskiego i rypińskiego, wchodzący w skład Okręgu Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Bydgoszczy, z podaniem powiatu, sądu, prokuratury i poczty. Bydgoszcz, str. 128.
38. Łokuciejewski Z.: Niepowodzenie naszej dotychczasowej polityki handlowo-morskiej, przyczyny i skutki. M, III. Nr. 2, str. 2.
  39. Rostkowski F.: Sześć lat polskiej polityki handlowo-morskiej. P. i H., str. 243.
  40. Ruecker E.: Pięć lat polityki gdańskiej. Przegl. Współczesny. VI. Nr. 59. Kraków.
  41. Siebeneichen A.: Sanacja finansowa W. M. Gdańska. Przegl. Polityczny. V, z. 5—6.
  42. Siebeneichen A.: Rozwój czy upadek portu gdańskiego? Warszawa.
  43. Siebeneichen A.: Rok ubiegły w stosunkach polsko-gdańskich. M, III. Nr. 1, str. 2.
  44. Siebeneichen A.: Komitet doradczy przy M. S. Z. do spraw polsko-gdańskich. M, III. Nr. 1, str. 12.
  45. Siebeneichen A.: La Pologne et le développement du port de Danzig. Ge-bethner i Wolff. Paryż, str. 91.
  46. Siebeneichen A.: Aufstieg oder Verfall des Danziger Hafens? 1919—1925. Gdańsk, str. 45.
  47. Siebeneichen A.: Polen und der Hafen von Danzig. Gdańsk, Baltische Presse, str. 45.
  48. Sławski St.: Gdańsk, Polska a Niemcy. Poznań.
  49. Uziembło A.: Zdobywcy morza (Hel i zatoka Pucka) „Naokoło Świata“. Nr. 23, str. 5—20.
  50. Województwo pomorskie. Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej. Tom XI. Główny Urząd Statystyczny Rzplitej Polskiej. Warszawa, str. XI + 105.

1927 r.

51. Bagiński H.: Morska polityka Polski. M, IV. Nr. 1, str. 6—7.
52. Bagiński H.: Zagadnienie dostępu Polski do morza. Warszawa, str. 422+3 mapy.
53. Łęgowski St.: Port gdański a Polska. M, IV. Nr. 7, str. 4—7.
54. Mścisz M.: Gdańsk współczesny a Państwo Polskie. Poznań. „Głos Urzędnika Polskiego“. Nr. 6.
Pawłowski St.: (v. II. 19).¹
55. Pierwsze w Polsce starostwo morskie. (Wywiad ze starostą morskim p. gen. M. Zaruskim) M, IV. Nr. 2, str. 6—7 z mapką wybrzeża.
56. Prutenus: Czy Polskie Pomorze stoi na przeszkodzie rozwojowi komunikacyjnemu i gospodarczemu Prus Wschodnich? Przegl. Polityczny. Nr. 3—4.
57. Rummel J.: Walka o Bałtyk. M, III. Nr. 11, str. 2. Nr. 12, str. 2—4 i IV. Nr. 1, str. 4—5. Nr. 2, str. 2—3.
58. Uziembło A.: Podział pracy. M, IV. Nr. 6, str. 6—7.
59. Uziembło A.: Duch i bezpieczeństwo. M, IV. Nr. 5, str. 9.

1928 r.

60. A. U.: Polityka morska. M, V. Nr. 6, str. 5—6.
61. A. U.: Gdańsk. M, V. Nr. 7, str. 4.
62. Bohdan Ed.: Morska polityka gospodarcza Polski. Warszawa, str. 274.
63. K. G.: „Miecz Polski“. M, V. Nr. 8, str. 7—8.

64. Kierski K.: Pomorze polskie, Sprawa t. zw. korytarza S. Z. VII., str. 333—360.
65. Kutrzeba St.: Wolne Miasto pod względem politycznym (v. I. 7), str. 272—281.
66. Rosiński W.: Korytarz, czy wyspa? M, V. Nr. 11, str. 7—8.
67. Rosiński W.: La Pologne et la mer Baltique (Gdańsk et Gdynia — ports Baltiques) Geberthner i Wolff, Paryż, str. 250.
68. De Rosset A.: W obronie brzegów morskich. M, V. Nr. 6, str. 2—3.
69. Sawicki L.: Nasze dwie bramy w świat. M, V. Nr. 9, str. 2—5.
70. Sobieski W.: Walka o Pomorze. Poznań, str. 223.
71. Strasburger H.: Problem Gdański. P. i H., str. 462—465.
72. Uziembło A.: Nasza polityka. M, V. Nr. 5, str. 1—2.
73. Uziembło A.: Pomorze. M, V. Nr. 3, str. 1—2.
74. Zaleski M.: Sprawa niemiecka w świetle wyborów sejmowych 1928 r. II. Woj. Pomorskie. S. Z. Nr. 2.

1929 r.

75. Kamiński J. K.: Zagadnienia morskie w Polsce. Odb. z Przegl. Technicz. Warszawa.
76. Kwiatkowski E.: Powrót Polski nad Bałtyk. Bibl. Puławska, Serja Prac społ. gosp. Nr. 16. Warszawa, str. 41—49.
77. Nosowicz T.: Bałtyk a Polska. (Östersjön och Polen). M, VI. Nr. 2—3, str. 10—11.
78. Poczta polska w Gdańsku. R G. II—III, str. 235—250.
79. Projektowana strefa wolnościowa w Gdyni, a ruch tranzytowy z Czechosłowacją. Ż. P., str. 237—238.
80. Siebeneichen A.: Le port de Dantzig (Dix années de son union économique avec la Pologne) 1919—1928. Gdańsk, str. 112.
81. Smogorzewski K.: La Pologne, l'Allemagne et le „Corridor“. Paryż.

1930 r.

82. Bagiński H.: Kto zwycięży? M, VII. 4, str. 2—5.
83. Borowik J.: Naukowa obrona Pomorza a Instytut Bałtycki. M, VII. Nr. 4, str. 5—7.
84. L. M.: Dziesięciolecie Urzędu Morskiego. M, VII. Nr. 2—3, str. 15—17.
85. Łęgowski St.: Dziesięć lat władania morzem. M, VII. Nr. 2—3, str. 12—15.
86. Kwiatkowski E.: Powrót Polski na Bałtyk, (v. I. 19), str. 1—20.
87. Małyszko J.: O znaczeniu morza dla państwa. „Posiew“. Nr. 2.4
88. Siebeneichen A.: Konkurencja portów bałtyckich (v. I. 19) str. 73—84.
89. Siebeneichen A. i Strasburger H.: Spór o Gdynię. Pamięnik Instytutu Bałtyckiego, Serja: Dominium Maris, Z. 3, Wyd. Inst. Bałt. Toruń, str. VIII + 179, 43 tabl.
90. Strasburger H.: Nauka, polityka, prasa, (v. I. 20), str. 1—4.
Strasburger H.: (v. V b 89).
91. Tetzlaff H.: Gdańsk i dostęp Polski do morza. M, VII. Nr. 7, str. 1—3.

c) Miasta i uzdrowiska.

1921 r.

- Orłowicz M.: (v. VIII. 8).
1. Klein Fr.: Gdańsk — Wrota Korony Polskiej. Warszawa, str. 96

1923 r.

2. Barczewski W. ks.: Kiermasy na Warmji. Wyd. 4. Olsztyn, str. 140.
3. Chołoniewski A.: Gdynia dzisiejsza i wczorajsza. Rzeczypospolita nr. 219.
4. Dziedzic J. T.: Chełmno. Z, VIII. Nr. 11, str. 205—208.
5. Dziedzic J. i Ossowski P.: Powiat i miasto Chełmno. Chełmno.
6. Frydrychowicz R. ks.: Pelplin. Z, VIII, str. 221—224.
7. Górski A.: Toruń. Z, VIII, str. 42—47.
8. Janowski A.: Świecie, Z, VIII, str. 208—210.
9. Łęgowski J.: Instytucje kulturalne Torunia. Z, VIII, str. 47—48.
Łęgowski J.: (v. IX. 17).
10. Majkowski Al. ks.: Kartuzy. Z, VIII, Nr. 12, str. 224—228.
11. Mańkowski A. ks.: Chełmża. Z, VIII, str. 211—213.
12. Makowski B. ks.: Chojnice. Z, VIII, str. 229—231.
13. Orłowicz M.: Grudziądz. Z, VIII, str. 202—205.
Ossowski P.: (v. V c. 5).
14. Sukertowa E.: Działdowo. Z, VIII, str. 186—190.

1924 r.

15. Łęgowski St.: Roboty budowlane na naszym wybrzeżu. P. i H., str. 860.
16. Łęgowski St.: Gdynia. P. i H., str. 801.
17. Orłowicz M.: Lubawa. Z, IX, str. 117—120.
18. Orłowicz M.: Starogard. Zesz. IX, str. 36—38.
Orłowicz M.: (v. VIII. 24).
Orłowicz M.: (v. VIII. 22).
Orłowicz M.: (v. VIII. 21).

1925 r.

19. Gruba W.: Nasze kąpieliska morskie. M, II. Nr. 8, str. 12.
20. Łęga Wł. ks.: Brekinie pod Grudziądzem. Z, X, str. 78.
21. Łęga Wł. ks.: Rozwój miasta Grudziądza. Z, X, str. 74—77.
22. Łęga Wł. ks.: Muzeum miejskie w Grudziądzu. Z, X, str. 82—84.
Maj K.: (v. VIII. 26).
23. Paceszyński M.: Grudziądz jako miasto handlowo-przemysłowe. Z, X, str. 87—88.
24. Rummel J.: Gdynia (Przyczynek do opracowania planu miasta). M, II. Nr. 1 str. 3—4.

1926 r.

25. Kosmowska I.: Toruń, Polskie Brugges. Z, XI, str. 105—107.

1927 r.

26. Bomas P.: Elektryfikacja Gdyni. M, IV. Nr. 11, str. 4.
27. Chrzanowski B.: Once and to-day on the Polish Sea-side. Poznań, str. 16.
28. Klęskówna K.: Zamarte. Z, XII, str. 458—460.
29. Uziembło A.: Przywileje Gdyni. P. i H., str. 683.

1928 r.

- Gdańsk (v. I. 7).
30. Gąsiorowski H.: Pilice nad Wielkim Morzem. M, V. Nr. 2, str. 5—7.

31. Fiedler K.: Koronowo. Z, XIII, str. 2—7.
32. jw.: Gdynia. Cz. G. VI, str. 162.
Orłowicz M.: (v. VIII. 47).
33. P. B.: Program inwestycyjny miasta Gdyni. M, V. Nr. 3, str. 6.
34. Srokowski St.: Heilsberg (Licbark) perła Warmji. S. Z. Nr. 2.
35. Przybyszewski St.: O polskości w Gdańsku. (Garść wspomnień).
(v. I. 7), sfr. 477—479.

1929 r.

- Romer H.: (v. I. 17).
36. Łęgowski St.: Inwestycje miejskie w Gdyni. M, VI. Nr. 11, str. 2—4.
37. Łęgowski St.: Gdynia — miasto portowe. M, VI. Nr. 12, str. 2—3.
Paszkowski A.: (v. V_{c1}. 56).
- Sydow M.: (v. IX. 57).
38. Toruń, monografia miasta. Toruń, str. 81.
39. Z.: Rozwój Gdyni. Cz. G. VII, str. 152.

1930 r.

40. Dziesięciolecie polskich uzdrowisk nadmorskich. M, VII. Nr. 2—3, str. 35—36.
41. Janowski A.: Gdynia. (W dziesięciolecie objęcia brzegu morskiego). Z, XV,
str. 82—83.
42. Jarosławski M.: Nadmorska siedziba Jana Sobieskiego. Tygodnik Illustr. Nr. 4,
str. 69.
43. Klarner Cz.: Rola inicjatywy prywatnej w rozbudowie Gdyni (v. I. 19), str. 31—52.
44. Lecznica nadmorska w Gdyni. M, VII. Nr. 2—3, str. 36.
45. Miejskie Towarzystwo Komunikacyjne w Gdyni. M, VII. Nr. 2—3, str. 34.
46. Tetzlaff H.: Macierz Szkolna w Gdańsku. M, VII. Nr. 5, str. 1—4.
47. Uziembło A.: Gdynia — Miasto. Z, XV, str. 238—240.
48. W. D.: Wodociągi w Gdyni. M, VII. Nr. 2—3, str. 31—33.

c₁) Porty i urządzenia portowe.**1921 r.**

1. Rafalski J.: Port polski na Bałtyku. Bandera Polska zesz. 3—4.

1922 r.

2. Rafalski J.: Własny port na Bałtyku. Warszawa, str. 48.

1923 r.

3. Nagórski B.: Port gdański w latach 1920/23. P. i H., zesz. 46.
4. Port Gdański. Urządzenie portowe. Ruch statków i towarów. Opracowanie Rady
Portu i Dróg Wodnych w Gdańsku. Gdańsk, str. 135, 4 plany.
5. Wenda T.: Port w Gdyni. (The harbour of Gdynia). Cz. G. I, str. 181—183.

1924 r.

6. Łęgowski St.: Port Gdyni. Z, IX, str. 162—167.
7. Łęgowski St.: Budowa portu w Gdyni. Cz. G. II, str. 249—256.
8. Łęgowski St.: Światła i znaki na naszym wybrzeżu. (Signaux optiques et pho-
nétiques de côte polonaise). Cz. G., II, str. 469—472.

9. Nagórski B.: Rozwój ruchu portowego w Gdańsku. E, III, str. 16—30.
Sławski St.: (v. Vb 22).
10. Wieniawski A.: Stocznia Gdańska. E, III.

1925 r.

11. Bomas P.: Umowa w sprawie budowy portu w Gdyni. M, II. Nr. I, str. 11.
12. Gliński Z.: Port w Gdyni, „Naokoło Świata”. Nr. 20, str. 5—20.
De Loes H.: (v. Vb 25)
13. Ł. St.: Eksploatacja portu gdyńskiego w czasie jego budowy. P. i H., str. 990.
14. Ł. St.: Obecny stan budowy portu w Gdyni. P. i H., str. 604—605.
15. Łęgowski St.: Gdynia. (Eksploatacja portu gdyńskiego w czasie budowy).
M, II. Nr. 9, str. 2.
16. Łęgowski St.: Gdynia. (Plan budowy portu w latach najbliższych). M, II. Nr. 10,
str. 6.
17. Łęgowski St.: Port w Gdyni. P. i H., zesz. 48.
18. Łęgowski St.: Pierwsza statystyka naszych portów. P. i H., str. 244—245.
19. Łęgowski St.: Przyspieszenie budowy portu w Gdyni. P. i H. str. 279.
20. Łokuciejewski J.: Port wojenny w Gdyni. P. i H., zesz. 48.
21. Muszyński Z.: Budowa basenu amunicyjnego na Westerplatte w Gdańsku.
M, II. Nr. 6, str. 11.
22. Port gdański przed wojną a obecnie. M, II. Nr. 11, str. 3—4.
23. Siebeneichen A.: Rozwój czy zanik portu gdańskiego. P. i H., str. 817—820.
24. Stecki T.: Eksploatacja portu Gdynia. M, II. Nr. 12, str. 10

1926 r.

25. Bomas P.: Zmiany w warunkach umowy o budowę portu w Gdyni. P. i H.,
str. 869.
26. Bomas P.: Panorama robót przy budowie portu w Gdyni. M, III. Nr. 2, str. 8—9.
27. Bomas P.: Budowa portu w Gdyni. P. i H., str. 849.
28. Ł. St.: Inwestycje w porcie Gdańskim. P. i H., str. 686.
29. Łęgowski St.: Port Gdyński. (The Port of Gdynia). M, III. Nr. 9, str. 1—4,
z 1 planem.
30. Łokuciejewski Z.: Gdańsk czy Gdynia? (Nasza polityka inwestycyjna w por-
tach). M, III. Nr. 11, str. 10—11.
31. Nosowicz: Tczew — port morski. M, III. Nr. 5, str. 7.
32. Rummel J.: Gdynia — port Polski. Toruń—Poznań, str. XI + 220, 114 ilustrac.
33. The Port of Danzig. (Port gdański). M, III. Nr. 9, str. 5—6,
34. Żarski A.: Własny port morski. Przegl. przemysł-handl., zesz. 9, str. 172—173.

1927 r.

35. Gmurowski J.: Szczecin a porty polskie. Kupiec. Nr. 45.
36. H. T.: Ruch portu gdańskiego w porównaniu z innymi portami Europy północnej.
P. i H., str. 1936.
37. Konkurencja portów polskich dla Szczecina. P. i H., str. 1595.
38. L. M.: Stacje ratunkowe na polskim wybrzeżu. M, IV. Nr. 11, str. 6—7.
39. Łęgowski St.: Program budowy w porcie gdyńskim. M, IV. Nr. 10, str. 16—18.
40. Łęgowski St.: O stocznię w Gdyni. P. i H., str. 1760.
41. Łęgowski St. Port w Gdyni. M, IV. Nr. 5, str. 2—4.

1928 r.

42. Bomas P.: Postępy budowy portu gdyńskiego w r. 1927. M, V. Nr. 3, str. 4—6.
43. Bomas P.: Eksploatacja portu gdyńskiego w roku 1927. P. i H., str. 580.
44. Krupski H.: Rozwój portu w Gdyni i jego znaczenie dla gospodarstwa krajowego. Świat Kupiecki. Nr. 42.
45. Łęgowski St.: Port morski w Tczewie. P. i H., str. 313.
46. Z. M.: Budowa nowego basenu w porcie gdańskim. M, V. Nr. 1, str. 12—13.
47. G.: Gdańsk a Gdynia. P. i H., str. 1270.
48. Gdynia — Port. Grudziądz, str. 78. Izba Przem.-Handlowa.
49. Hilchen F.: Budowa portu w Gdyni. „Świat”. Nr. 19.
50. Kawczyński J.: O znaczeniu wolnej strefy dla portu gdyńskiego. Ż. P. Tczew. Nr. 1.
51. Ł. St. Rozbudowa portu gdyńskiego w r. 1928. P. i H., str. 482.
52. Łęgowski St.: Inwestycje w porcie gdyńskim. (Hamnanordningar i Gdynia). M, VI. Nr. 2—3, str. 14—16.
53. Łokuciejewski J.: Dalsza rozbudowa i rozwój eksploatacji portu gdyńskiego. P. i H., str. 2080—2081.
54. Mora K.: Gdynia. The Polish Seaport. Warszawa, str. 30.
55. Obracaj G.: Port gdański. (Danzigs Hasun). M, VI. Nr. 2—3, str. 17—19.
56. Paszkowski A.: Port i miasto Gdynia. M, VI. Nr. 9—10, str. 3—6.
57. Port gdański, oprac. przez Radę Portu i Dróg Wodnych w Gdańsku. (P. i H.).
58. Rozwój portu w Gdyni przy energicznym poparciu rządowym. Ż. P., str. 89—91.
59. S. J.: Projekt budowy portu rybackiego na wybrzeżu „Wielkiego Morza”. P. i H., str. 924—925.
60. Uziembło A.: Klęska lodów w Gdańsku i Gdyni. M, VI. Nr. 2—3, str. 49—50,

1930 r.

61. Hilchen F.: Źródła rozwoju portów polskich (v. I. 19), str. 53—71.
62. Informator portowy Gdańsk i Gdynia. Warszawa. Nakł. Minist. Komunikacji.
63. Jak budujemy port w Gdyni. „Wielkopolska Ilustracja”. Nr. 19.
64. Łokuciejewski J.: Urządzenia nawigacyjne w porcie gdyńskim. M, VII. Nr. 10, str. 3—4.
65. Łokuciejewski J.: Budowa długoterminowego magazynu towarowego w porcie gdyńskim. M, VII. Nr. 9, str. 11.
66. M. Ch.: Zagadnienie portów polskich. „Kurj. Pozn.”, nr. 65.
67. Nosowicz T.: Problem polskiego portu morskiego. (v. I. 19), str. 21—30.
68. Potyrała A.: Sprawa polskiego przemysłu okrętowego. (Studjum nad zagadnieniem organizacji stoczni okrętowej w Gdyni). Prz. M, III. Nr. 13, str. 29—56.
69. Rudzki A.: Port gdański w latach 1920—1930. M, VII. Nr. 2—3, str. 28—30.
70. Stocznia gdyńska i widok jej rozwoju. „Wielkop. Ilustracja”. Nr. 19.
71. Znaczenie stoczni gdyńskiej dla portu w Gdyni. M, VII. Nr. 2—3, str. 30—31.

VI. Flota i szkoły morskie.

1920 r.

1. P-cza W.: Szkolnictwo morskie. Tyg. Ilustr. Nr. 10, str. 192.

1921 r.

2. Flota Polska. Rozdz. I. Powstanie floty i stopniowy jej rozwój. Warszawa, str. 64.

1922 r.

Czołowski A.: (v. IX. 11).

1924 r.

Majewski Al.: (v. IX. 21).

3. Petelenz C.: Nasza marynarka wojenna. Z, IX, str. 142—148.
4. Rostkowski F.: Budujmy flotę handlową. M, I. Nr. 1, str. 3.

1925 r.

5. Chrzanowski B.: O przyszłość własnej marynarki handlowej. P. i H., zesz. 48.
6. Filanowicz Wł.: Jaka flota jest nam obecnie potrzebna. M, II. Nr. 4, str. 4—5.
7. H. P.: Handlowa szkoła morską w Tczewie. P. i H., zesz. 48.
8. Księga Pamiątkowa Tygodnia Bandery. Warszawa. L. M. i R.

1926 r.

9. Bogdan T.: Rząd, a nasza marynarka handlowa. M, III. Nr. 10, str. 2.
10. Bogdan T.: Budżet naszej marynarki handlowej na rok 1926. M, III. Nr. 1, str. 1—2.
11. Boreyko J.: Zadania naszej marynarki. M, III. Nr. 1, str. 1—2.
12. Krajewski R.: Polska policja morską. M, III. Nr. 8, str. 5.
13. Łęgowski St.: Budowa statków morskich (potrzeba założenia własnej stoczni). M, III. Nr. 2, str. 5—7.
14. Rostkowski F.: Rentowność żegluga morskiej w Polsce. P. i H., str. 906—909.
15. Ruch okrętowy w portach polskich w maju w r. 1926. P. i H., str. 768—769.
16. Rummel J.: O polską flotę handlową. P. i H., str. 445—446.
17. Stary Marynarz: Możliwość i konieczność stworzenia marynarki handlowej. M, III. Nr. 2, str. 9.

1927 r.

18. B. B.: Polski statek pasażersko-salonowy. M, IV. Nr. 3—4, str. 8—9.
19. Boreyko J.: Jak powstała marynarka wojenna w odrodzonej ojczyźnie. M, IV. Nr. 2, str. 17.
20. Pierwszy polski holownik morski. M, IV. Nr. 12, str. 15.
21. Pistel H.: Rozwój floty handlowej w Polsce. (Streszczenie referatu wygłoszonego na konferencji morskiej dnia 10 maja 1927 r.). M. IV. Nr. 6, str. 4—6.
22. Rummel J.: Bandery polskie. M, IV. Nr. 1, str. 10.
23. Rummel J.: Państwowa żegluga morska. M, IV. Nr. 1, str. 2—4.
24. Stopczyk W.: Ruch statków w portach polskich w świetle statystyki. M, IV. Nr. 6, str. 21—22.
25. W. W.: Nasza marynarka wojenna podczas zimy. M, IV. Nr. 3—4, str. 20—21.
26. Wolski Wł.: Pierwszy nit. M, IV. Nr. 3—4, str. 17—18.
27. Wolski Wł. W morze!... M, IV. Nr. 5, str. 9—11.
28. Zaruski M.: Na pełne morze, czy koło brzegów? M, IV. Nr. 3—4, str. 2—3.

1928 r.

Boreyko J.: (v. IX. 39).

29. Frankowski S.: Historia Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej. Prz. M. Nr. 1, str. 11.
30. Ginsbert J.: O potrzebie marynarki wojennej. M, V. Nr. 8, str. 11.
31. Kosko S.: Polska flota handlowa w dniu 1 stycznia 1928 r. M, V. Nr. 2, str. 3.
32. Kosko S.: Subwencjonowanie żegluga morskiej. P. i H., str. 1790.
33. Kuczkowski I.: Marynarka wojenna. M, V. Nr. 1, str. 17.
34. Łęgowski St.: Organizacja i zakres działalności władz marynarki handlowej. P. i H., str. 765.
35. Punicki St.: Polska bandera morska. „Tęcza“. Nr. 45.
36. Roszkowski F.: O logiczność dalszych kroków. M, V. Nr. 9, str. 5—7.
37. Stopczyk W.: Ruch statków i towarów w portach polskich w r. 1927. M, V. Nr. 4, str. 11—13.

1929 r.

38. Hubert W.: Polska żegluga morska. Prz. M. Nr. 4, str. 38.
39. Krzywiec B.: Jak należy traktować w Polsce sprawę marynarki wojennej. Wilno, str. 84 z 2 mapkami i 1 schematem.
40. Państwowa Szkoła Morska. Zarys monografii. Tczew. Inst. Wydawniczy Szkoły Morskiej.
41. Pistel H.: Flota handlowa Polski. (Polens Handelsflotta). M, VI. Nr. 2—3, str. 11—14.
41. Ruch okrętowy w Gdyni w latach 1928 i 1929. Ż. P., str. 233—235.
43. Rybiński St.: Zasady organizacji technicznej polskiej marynarki wojennej. Prz. M. Nr. 4, str. 54.

1930 r.

44. (alm.): Państwowa Szkoła Morska. M, VII. Nr. 2—3, str. 20—23.
45. Kapitan Nemo: Polska marynarka wojenna. M, VII. Nr. 2—3, str. 23—25.
46. Kosianowski W.: Armia morska jako gwarantka bezpieczeństwa Polski. M, VII. Nr. 6, str. 11—13, Nr. 7, str. 13—14. Nr. 8, str. 11—12. Nr. 9, str. 8—10.
47. Korytowski K.: O szkoleniu przyszłych oficerów Marynarki Wojennej. (Szkoła Podchorążych Marynarki Wojennej w Toruniu). M, VII. Nr. 4, str. 7—9.
48. Kosko S.: Rozwój polskiej floty handlowej. Polska Gosp., zesz. 4, str. 166—167.
49. Kosko S.: Rozwój polskiej floty handlowej. M, VII. Nr. 2—3, str. 18—19.
50. Rummel J.: Polska flota handlowa (v. I. 19), str. 165—183.
51. Szkoła Marynarki w Tczewie. „Kurj. Por.“ Warszawa. Nr. 41.
52. Tyszel J. Z.: Pod ojczyzną banderą. Katowice, str. 127 + zdjęcia i mapki.
53. Zaruski M.: O wielką flotę narodową. „Gazeta Zachodnia“ Poznań. Nr. 34.

VII. Etnologia, etnografia, demografia.**1919 r.**

1. Romer E.: Polacy na Kresach pomorskich i pojeziernych. (La population polonaise dans les pays limitrophes baltiques, maritimes et lacustres). Prace Geograficzne wyd. przez E. Romera, zesz. II, str. 255 + 41 tabl. + 7 map.

1923 r.

2. Fischer A.: Lud kaszubski, (v. I. 1), str. 47—71.
3. Łęga Wł. ks.: O składnikach etnograficznych Pomorza w wiekach ubiegłych. Zapiski T. N. T. VI. Nr. 2—3, str. 21—36.
4. Ślaski B.: Z rodzimego nadmorza. Zbiory podań z różnych źródeł. Poznań.

1924 r.

5. Dziewulski St.: Ludność W. M. Gdańska. E, III, str. 51—67.
6. Gulgowski I.: Kaszubi (Kashubians). Kraków, str. 130 z mapką.
7. Kosmowska I.: Z podań pomorskich. Z, IX, str. 219—222.
8. Staśko J.: Rybacy helscy. Orli Lot, str. 157—158.

1925 r.

9. Gulgowski I.: Kaszuby w przysłowiach. Pom. Nr. 16.
10. Łęgowski-Nadmorski: Bóstwa i wierzenia religijne Słowian Lechickich. R. T. N. T. XXXII.
11. Namysłowski B.: Merki rybaków pomorskich. Przyczynek do heraldyki i folkloru (z rysunkami merków). Odb. z „Rocznika Heraldycznego“. VIII, Kraków, str. 30.
12. Seweryn T.: Kaszubski przemysł domowy. Rzeczy Piękne. V. Nr. 6—8.
13. Sukertowa E.: Morze i Wisła w przysłowiach. M, II. Nr. 12, str. 5—6.
14. Sukertowa E.: Morze i Wisła w przysłowiach. Z, X, str. 443—444.
15. Ziółkowski T.: Ze statystyki powiatu grudziądzkiego. Z, X, str. 88—89.

1927 r.

16. Mikulski St.: Toruń w liczbach. (Ze statystyki miasta). Z, XII, str. 252—258.
17. Pawłowski St.: O rozmieszczeniu ludności polskiej w województwie pomorskiem. (Sur la répartition de la population polonaise dans la voivodie de Poméranie). B. g. n. P. p.-z., zeszyt 2—3, str. 89—103.
18. Wallenburg Wł.: Rozsiedlenie Niemców na Pomorzu. (Na podstawie spisu ludności z r. 1921). S. Z. Nr. 1, str. 43—59.

1928 r.

19. Gross E.: Pomorska sztuka ludowa. Teka I. Ceramika kaszubska. Toruń. Wyd. Pom. T-wa Popierania Przem. ludowego w Toruniu.
20. jw.: Powiat morski. Cz. G. VI, str. 238.
21. Lenartowicz S.: Zagadnienie polskości w Gdańsku. Odb. z S. Z. Nr. 4.
22. Ok-Morg: Stan osadnictwa na Pomorzu. Gazeta Roln. Nr. 25.

1929 r.

23. Fischer A.: Zarys etnograficzny (v. I. 16), str. 179—230.
24. jw.: Zmiana charakteru wyznaniowego powiatu działdowskiego. Cz. G. VII, str. 40.
25. Kijeński T.: Ilu jest Polaków na terenie Wolnego Miasta Gdańska. Szkic statystyczny z mapką. R G, II—III, str. 113—122 + mapka.
26. Kurnatowski J.: Kaszubi, ich rozwój kulturalny i gospodarczy. Warszawa, str. 14.
27. Wąsowicz J.: Przegląd stosunków narodowościowych, (v. I. 16), str. 309—319.

1930 r.

28. Czar T.: Polacy na terenie Wolnego Miasta Gdańska. W. S. G. IV, 108—109 + mapa.
29. Fischer A.: Związek etnograficzny Pomorza z Polską, (v. I. 20) str. 25—33.
30. jw.: Skład narodowościowy ludności Torunia. Cz. G. VII, str. 152.
31. Loga W.: Półwysep Hel. (Mierzeja pucka). W. S. G. IV, str. 270—279.

VIII. Krajoznawstwo, przewodniki, turystyka.**1919 r.**

1. Chołomieński A.: Nad morzem polskim. Warszawa. Odb. z „Świata“.
2. Janowski Al.: Nad polskim morzem. Warszawa.
3. Maliszewski E.: Zwięzły opis województwa pomorskiego. (Bibl. „Żołnierza Polskiego“, VII). Warszawa.
4. Czarnocka-Przewóska Z.: Morze Polskie (z mapą Pomorza polskiego). Warszawa. Wyd. II, str. 30.

1920 r.

5. Chrzanowski B.: Na Kaszubskim brzegu. Wyd. II. Lwów-Warszawa.
6. Chrzanowski B.: Z wybrzeża i o wybrzeżu. Wyd. II. Lwów-Warszawa.
7. Czarkowska B.: Na kaszubskim brzegu. Wyd. II. Lwów-Warszawa.

1921 r.

8. Orłowicz M.: Przewodnik po Gdańsku. Warszawa.

1922 r.

9. Janowski A.: Nad dolną Wisłą. Z, VII, str. 258—262.
10. Karasiewicz K.: Bory Tucholskie. Wyd. II. Warszawa.
11. Karasiewicz K.: Przewodnik po Borach Tucholskich. Warszawa, str. 27 i mapka.
12. Karasiewicz K.: Z Borów Tucholskich. Z, VII, str. 90—94.

1923 r.

13. Fleszarowa-Danysz R.: Z mało znanych szlaków turystycznych na północnem Pomorzu. Z, VIII, str. 218—220.
14. Kosmowska I.: Pomorze. „Siew“, Warszawa.
15. Majkowski Al. ks.: Przewodnik po Szwajcarii Kaszubskiej. Warszawa, str. 112.
16. Ślaski B.: Z rodzinnego nadmorza. Poznań, str. 31.

1924 r.

17. Kropidłowska T.: Wędrówka po Kaszubskiej Szwajcarii. Kartuzy, str. 67.
18. Majkowski Al. ks.: Przewodnik po Szwajcarii Kaszubskiej. Wyd. II. Warszawa.
19. Orłowicz M.: Dwory polskie w województwie pomorskiem. Z, IX, str. 9—13.
20. Orłowicz M.: Ilustrowany przewodnik po województwie pomorskiem. Lwów-Warszawa, str. 575 + plany i mapa.
21. Orłowicz M.: Ilustrowany przewodnik po Toruniu. Lwów-Warszawa, str. 64 + plan i mapa.
22. Orłowicz M.: Ilustrowany przewodnik po Chełmnie i Świeciu. Lwów-Warszawa.
23. Orłowicz M.: Ilustrowany przewodnik pd Ziemi Kaszubskiej. Lwów-Warszawa.

24. Orłowicz M.: Ilustrowany przewodnik po Grudziądzu. Lwów-Warszawa, str. 28 + plan miasta 1:15.000.
25. Staśko J.: Przewodnik po polskim wybrzeżu (z planem wybrzeża). Poznań, str. 191.

1925 r.

26. Maj K.: Grudziądz, jako ośrodek turystyczny Pomorza Południowego. Z, X, str. 79—82.
27. Polaczekówna M.: Woj. Poznańskie, Pomorskie (Atlasy krajoznawcze, Przewodnik metodyczny). Lwów-Warszawa, str. 32.
28. Staśko J.: Radunia. Z, X, 92—96.

1926 r.

29. Chrzanowski B.: Przez Oksywską Kępę z kroniką oliwskiego klasztoru w rękę. Odb. z „Dziennika Poznańskiego“, Poznań str. 10.
30. Janowski A.: Zima na wybrzeżu. Hel, Jastarnia, Puck, Gdynia. Z, XI, str. 57—61.
31. Karasiewicz K.: Bory Tucholskie. Warszawa, str. 103.
32. Morze polskie. Informator wybrzeża Polskiego. Gdynia. Oddział L. M. i R., w Gdyni, str. VIII + 192, 3 plany, 1 mapa.
33. Królińska J.: Nasze Morze. Lwów, Z. N. I. O., str. 91.
34. Łęga Wł.: Wycieczka do pojezierza Brodnickiego. Z, XI, str. 337—342.
35. Nałęcz Wł.: Na bursztynowym brzegu. Warszawa.
36. Ossowski K.: Z nizin Świecko-Nowskich. Z, XI.
37. Polskie morze. Informator wybrzeża morskiego. Gdynia, wyd. Oddz. L. M. i R. w Gdyni.
38. Ryłke A.: Co każdy Polak o morzu swem wiedzieć powinien. Warszawa. Wyd. II. L. M. i R.
39. Ślaska Z.: Opowiadania o polskim morzu. Warszawa, Bibl. Polska, str. 48.
40. Ślaski B.: Z ziemi Puckiej, nad Małym Morzem u wielkiego strądu. Warszawa. Rola., str. 31.

1927 r.

Fleszarowa-Danysz R.: (v. I. 4).

41. Maksymowicz M.: Polska i morze. Wilno.
42. Przewodnik ilustrowany miasta Gdyni i wybrzeża. Bydgoszcz, str. 80.
43. Przewodnik ilustrowany po Gdańsku. Wyd. II, Warszawa, str. 90.
44. Staśko J.: Przewodnik po polskim wybrzeżu. Wyd. II. Nakł. „Ruch“.
45. Szalay-Groele W.: Morze polskie. Poznań, str. 61.
46. Szyszkowski Wł.: W sprawie wycieczek morskich młodzieży. Przegl. Pedag. str. 636.

1928 r.

Kulmatycki Wł.: (v. IV. 35).

47. Orłowicz M.: Ilustrowany przewodnik po Gdańsku. Warszawa, str. 217.
48. Smoleński J.: Morze i Pomorze. („Cuda Polski“). Poznań, str. XVI + 139.

1929 r.

49. Kraj w fotografii. Puszcza Tucholska. Fotografował w r. 1928. Por. Loga Wacław W. S. G. III.

50. Lepecka Z.: Na Helu. M, VI, Nr. 11, str. 18—20.
51. Lepecki Zb.: Zew morza. M, VI. Nr. 11, str. 15—17.
52. Orłowicz M.: Pomorze jako teren turystyczny, (v. I. 16), str. 111—134.
53. Przewodnik po Gdańsku. Gdańsk, nakł. Macierzy Szkolnej, str. 111 + plan.
54. Ziółkowski T. W.: Wybrzeże polskie. (Mały przewodnik po wybrzeżu). Grudziądz, str. 46 + mapa.

1930 r.

55. Kosmowska I.: Pomorze. „Wiedza i Życie“. Nr. 8—9, str. 535—549.
56. Polska w krajobrazach i zabytkach. Morze i Pomorze w zdjęciach. Ze wstępem M. Zaruskiego. t. I, zes. V. Warszawa.
57. Rościszewski J.: Wędrówki po naszym wybrzeżu przed wojną. M, VII. Nr. 7, str. 2—5.

IX. Historia i nauki pomocnicze.

1919 r.

1. Askenazy Sz.: Gdańsk a Polska. Warszawa, str. 214.
2. Czaplewski P. ks.: Zarys historii narodowości polskiej w Prusach Królewskich i Książęcych. Zapiski T. N. T. IV, str. 193—214.
3. Maliszewski E.: Z dziejów Pomorza Polskiego. (Bibl. „Żołnierza Polskiego“ VIII), Warszawa.
4. Ślaski B.: Z przeszłości Gdańska. Tygodn. Illustr. Nr. 12, str. 186.

1920 r.

5. Czołowski Al.: Gdańsk i Pomorze Gdańskie. Kraków.
6. Hubert W.: Zarys dziejów marynarki polskiej. Tyg. Illustr. Nr. 9, str. 162.
7. Ślaski B.: Z dziejów marynarki polskiej. Poznań, str. 31.

1921 r.

8. Bujak Fr.: Dziejowe znaczenie morza. Przegl. Histor., t. 23. Warszawa.
9. Tymieniecki K.: Ludność wiejska w krajach połabskich i pomorskich w wiekach średnich. S. O. I, str. 1—51. Rés.: La population rurale des contrées polabes et poméranienes au moyen-âge, str. 204.
10. Ślaski B.: Z przeszłości i teraźniejszości Pucka. Poznań, str. 24.

1922 r.

11. Czołowski A.: Marynarka w Polsce. Lwów, Z. N. I. O., str. 199.
12. Kutrzeba St.: Gdańsk i Polska w przeszłości. S. Z. I.
13. Kutrzeba St.: Gdańsk i Polska. Przegl. Współczesny. Kraków, Nr. 1, str. 39.
14. Majkowski Al.: Historia Kaszubów-Pomorzan. Gryf. VI. Kościerzyna-Gdańsk.
15. Radzim: Początki drukarstwa gdańskiego. Prz. Graficzny. Poznań, Nr. 41.
16. Tymieniecki: Pomorze i Polska za pierwszych Piastów. S. Z. I., str. 257—271 i 340—355.

1923 r.

17. Łęgowski J.: Historia Torunia. Z, VIII, str. 36—41.

1924 r.

18. Janowski Al.: Gdański Prorok. Z, IX, str. 160—162.
19. Kropidłowska T.: Z dziejów Kartuz i Klasztoru Kartuzjanów w Kartuzach. Kartuzy, str. 31.
20. Lenartowicz K.: Historia polskiej królewskiej poczty w Gdańsku. Gdańsk.
21. Majewski Al.: Marynarka handlowa w Polsce. (Dzieje i warunki rozwoju). Z, IX, str. 149—160.

1925 r.

22. Gumowski M.: Studja nad gdańską sztuką medaljerską. Kraków.
23. Z. S.: Dawni wojownicy Pomorza. (Zwycięstwo floty polskiej pod Oliwą w 1627 r.) Strażnica Bałtycka, II. Grudziądz.

1926 r.

24. Cz ołowski Al.: W 292-tą rocznicę zwycięstwa pod Oliwą. M, III, Nr. 11, str. 8—9.
25. Urbański An.: Kultura artystyczna polska w Gdańsku. M, III, Nr. 8, str. 1—3.

1927 r.

26. Frankiewicz Cz.: Historia Pomorza w zarysie. Toruń, str. XVI + 218.
27. Kniat M.: Życie gospodarcze Pomorza w czasach Rzeczypospolitej. (v. I. 6.), str. 173—200.
28. Konopczyński W.: Polska polityka Bałtycka. (v. I. 6.), str. 142—172.
29. Lutman R.: Położenie prawno-polityczne Gdańska w dawnej Polsce. RG. I., str. 59—82.
30. Mańkowski Al. ks.: Pod rządami Pruskiemi. (v. I. 6.), str. 255—323.
31. Trojanowski S.: Wojny szwedzkie i flota polska za króla Zygmunta III. M, IV. Nr. 12, str. 4—6.
32. Tyc T.: Pomorze polskie a Krzyżacy. (v. I. 6.), str. 31—65.
33. Tymieniecki: Pomorze za Bolesławów. (v. I. 6.), str. 13—65, oraz Rocznik Hist. III, Poznań.
34. Tymieniecki: Upadek rządów krzyżackich na Pomorzu. (v. I. 6.).
35. Ślaski B.: Na wodach dawnej Gdyni. (Notatka historyczna). M, IV. Nr. 5, str. 20.
36. Ślósarczyk K.: Sprawa zespolenia Prus Królewskich z koroną za Jagielonów. (v. I. 6.), str. 92—110.
37. Uziembło A.: Zwycięstwo polskiej armaty pod Oliwą. (Dnia 28 listopada 1627 r.). M, IV, 12, str. 2—3.
38. Wojtkowski A.: Zabór pruski. (v. I. 6.), str. 217—253.

1928 r.

39. Boreyko J.: Zarys historyczny rozwoju polskiej marynarki wojennej. (W ósmą rocznicę odzyskania dostępu do morza). M, V, Nr. 2, str. 11—12.
40. Fontes. XXIII. Inwentarze dóbr kapituły katedralnej chełmińskiej z XVII i XVIII w., wydał ks. Alfons Mańkowski. T. N. T., str. VI + 143.
41. Gumowski M.: Herb i pieczęcie. (v. I. 7), str. 331—336.
42. Gumowski M.: Monety i medale. (v. I. 7), str. 426—452.
43. Kruszyński T. ks.: Sztuka i przemysł artystyczny. (v. I. 7), str. 337—425.

44. Kutrzeba St.: Handel i przemysł do roku 1793. (v. I. 7), str. 129—171.
45. Lutman R.: Historia Gdańska do roku 1793. (v. I. 7), str. 35—128.
46. Lutman R.: Historia Gdańska w latach 1793—1918. (v. I. 7), str. 172—185.
47. Łęga Wł. ks.: O rzeźbiarstwie i snycerstwie pomorskiem w okresie wczesno-historycznym. R. K. S. P. III, str. 88—92.
48. N. L.: Fałszerze historii. M, V. Nr. 2, str. 24.
49. Pęski L.: Z dziejów naszego wybrzeża. Tęcza, Nr. 13.
50. Sobieski W.: Walka o Pomorze. Poznań, str. 223.
51. Szczygielski W.: Pomorze w Konfederacji Barskiej. R. K. S. P. III.
52. Świętochowski Al.: Walka o Pomorze. „Świat“, Nr. 35.

1929 r.

53. Bodniak St.: Kongres Szczeciński na tle bałtyckiej polityki polskiej. Prace Krak. Oddz. Pol. Tow. Hist., str. 76.
54. Dziamianka M.: Aleksy Husarzewski, komisarz generalny Stanisława Augusta w Gdańsku. RG. II—III, str. 3—80.
55. Hubert W.: Próba tworzenia marynarki wojennej podczas powstania 1863/64. Prz. M., Nr. 4, str. 26.
56. Klęskówna K.: Portrety książąt pomorsko-kaszubskich w Oliwie. Z, XIV, str. 113—118.
57. Sydow M.: Toruń, jego dzieje i zabytki. Toruń, str. 125.
58. Wodziński M. Al. ks.: Gdańsk za czasów St. Leszczyńskiego (1704—1709, 1733—1734). Kraków, Prace Krak. Oddz. Pol. Tow. Hist. nr. 6, str. 158.

1930 r.

59. Poraj St.: Szlakiem historii Polski nad Bałtykiem. Gazeta Polska, Warszawa, Nr. 40.

X. Prehistorja, antropologia.

1925 r.

1. Talko-Hrynciewicz J.: Kaszubi jako grupa antropologiczna. PAU.
2. Talko-Hrynciewicz J.: Kaszubi, jako grupa antropologiczna na zasadzie badań dokonanych na Pomorzu. Prace i Materiały Antropologiczne, IV, cz. II, str. 3—84.

1926 r.

3. Łęga Wł. ks.: Przyczynki do poznania kultury „łużyckiej“ na Pomorzu. R. T. N. T. XXXII, str. 216—258.
4. Łęgowski J.: Ukazanie się Słowian lechickich nad Bałtykiem. S. O., V., str. 247—280. (Résumé: L'apparition des Slaves léchites sur les bords méridionaux de la Mer Baltique), str. 585—586.
- Sawicki L.: (v. II. 16).

1927 r.

5. Kostrzewski J.: Czasy przedhistoryczne Pomorza. (v. I. 6), str. 323 oraz Roczniki Hist. III, str. 1—12.

6. Łęgowski J.: Z wycieczki archeologicznej po Pomorzu. Zap. T. N. T., Nr. 6. str. 185—198.
7. Łęga Wł. ks.: Wyroby krzemienne z Muzeum Miejskiego w Grudziądzu. Przegląd Archeologiczny, III. Poznań, str. 155—159.

1928 r.

8. Kostrzewski J.: Pradzieje Gdańska i jego najbliższej okolicy. (v. I. 7), str. 25—34.
9. Kostrzewski J.: Stosunki Pomorza z Małopolską w młodszej epoce kamiennej. R. K. S. P. III, str. 3—9.
10. Łęga Wł. ks.: Grupy kulturalne na Pomorzu we wczesnym średniowieczu w świetle wykopalisk. S. Z. VII, str. 361—386.
11. Niezabitowski L. E.: Szczątki foki grenlandzkiej neolitycznej (*Phoca Pagophoca, Goeenlandica, Nelithica* n. s. sp.) z polskiego wybrzeża Bałtyku. Muz. Wielkopolskie, IV, str. 44—99, tabl. 2. Poznań.
12. Niezabitowski L. E.: Szczątki zwierzęce z osady neolitycznej w Rzucewie na polskim wybrzeżu Bałtyku. (Les débris d'animaux de la station néolithique de Rzucewo, côte polonaise de la Mer Baltique). Przegl. Archeol. IV, str. 64—81.
13. Sukertowa E.: Zabytki przedhistoryczne w pow. Działdowskim. Z, XIII, str. 24—27.

1929 r.

14. Kostrzewski J.: Kultura przedhistoryczna. (v. I. 16), str. 137—159.
15. Stołyhwo K.: Zróżnicowanie rasowe Kaszubów. (v. I. 16), str. 161—178.

1930 r.

17. Kostrzewski J.: Pradzieje Pomorza a kontrowersje polsko-niemieckie. (v. I. 20), str. 5—24.

XI. Językoznawstwo, nazwy geograficzne, słowniki.

1919 r.

1. Czaplewski P. ks.: Skąd pochodzi nazwa Gdańsk? Zapiski T. N. T. IV, str. 272—274.
2. Czubek J.: Co znaczy nazwa „Gdańsk”? Poradnik językowy. Kraków XVI, str. 52—54.
3. Lorentz F.: Kaschubische Grammatik. Gdańsk, str. 97.
4. Mańkowski ks.: O przemianach i odmianach nazw rodowych w Prusiech Królewskich. Zapiski T. N. T. IV, str. 259—272.
5. Nazwy miejscowości na Pomorzu. Nazwy ważniejszych miejscowości Prus Wschodnich i Zachodnich oraz wschodniego pogranicza Pomeranji. Warszawa, str. 15.

1920 r.

6. Lorentz F.: Der Name Danzigs. Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins, z 60, str. 75—84.
7. Mikulski T.: O Kaszubszczyźnie w polskim języku literackim. Mestwin IV, Nr. 10, str. 77—78.
8. Zaruski M.: Współczesna żegluga morska oraz słownik żeglarski. Poznań—Łódź—Lublin, str. 159.

1921 r.

9. Lehr-Spławiński T.: Mowa dawnych Połabian w stosunku do grupy językowej pomorsko-polskiej, S. O. I, str. 121—159. Rés.: La langue des anciens Polabes et ses rapports avec les groupe linguistique polono-poméranien, str. 209—210.
10. Lorentz F.: Błędne polszczenie kaszubskich nazw miejscowości. Pom. I, Nr. 7.
11. Rudnicki M.: Nazwa miasta Gdańska. S. O. I, str. 169—184. Rés.: Du nom de la ville Gdańsk, str. 211.
12. Yachtsman (Warszawa): Polskie słownictwo żeglarskie. Bandera Polska II, str. 106—113.

1922 r.

13. Brückner Al.: Danzig. Archiv für slavische Philologie. Berlin, z. 38, str. 44.
14. Lange J. (Sopot): Pierwotne znaczenie nazwy Sopotu. Pom. II, Nr. 5—6.
15. Lorentz F.: Pomeranische Ergänzungen zum etymologischen Wörterbuch. S. O. II, str. 158—164.
16. Łęgowski J.: Granica polityczna a językowa na północnym zachodzie Polski. Słowo Pomorskie.
17. Nitsch K.: O poszanowaniu odrębności prowincjonalnych. Kaszubskie narzecze. Pom. II, Nr. 12.
18. Rudnicki M.: Lechici i Skandynawi. S. O. II, str. 220—246.
19. Ślaski B.: Słownik morsko-rybołówczy. Biblioteka Rybacka, Nr. 14, Poznań, str. 32 + 3 tabl.

1923 r.

20. Kantak K.: Nazwy miejscowe na Kaszubach. Pom. III, Nr. 23.
21. Lorentz F.: Narzecza pomorskie. Pom. III—V (1925).
22. Lorentz F.: Najstarszy pomnik piśmiennictwa kaszubskiego treści świeckiej. Pom. III, Nr. 3.
23. Lorentz F.: Kaszubszczyzna, jako język literacki pomorskich pastorów. Pom. III, Nr. 10.
24. Lorentz F.: O pisowni kaszubskiej (z tekstami). Pom. III, Nr. 24—26.
25. Lorentz F.: Jak brzmiała Kaszubszczyzna za czasów książąt pomorskich. Pom. III, Nr. 8.
26. Lorentz F.: Polskie i kaszubskie nazwy miejscowości na Pomorzu Kaszubskim. Les noms topographiques polonais et kassoubiens dans la Pomeranie. I. Z-sł. U. P., str. VIII + 170.
27. Mańkowski A. ks.: Nazwy miejscowe powiatu Lubawskiego. Wąbrzeźno, str. 23.
28. Pawłowski St.: W sprawie polskiej terminologii wybrzeża morskiego. (Sur la terminologie polonaise des côtes marines). P. G. IV, str. 158—160.

1924 r.

- Gulgowski I.: (v. VII. 6).
29. Nitsch K.: Granice państwa a granice języka polskiego. V. Zachodnia granica polskiego Pomorza (z mapką). Język Polski IX, Kraków, str. 80—86.
30. Stadtmüller K.: O zasady polskiej terminologii żeglarskiej. Język Polski IX, Kraków, str. 33—41.

1925 r.

31. Lorentz F.: Teksty pomorskie (Kaszubskie), zeszyt 3, z mapą. PUA., str. XCVI + 609—836.
32. Lorentz F.: Geschichte der pomoranischen (kaschubischen) Sprache. Mit einer Karte. Berlin und Leipzig, XI + 236 str.
33. Lorentz F.: Die Sprache des Pontanus. S. O. III—IV, str. 188—214. Rés.: La langue de Pontanus, str. 424.
34. Łęgowski J.: Gdańsk, jako rozsądnik kultury języka niemieckiego na Pomorzu. M, II, Nr. 11, str. 2—3.
35. Nitsch K.: Granice państwa, a granice języka polskiego VI. Północna granica polsko-niemiecka. Język Polski X, Kraków, str. 129—135.

1926 r.

36. Brückner Al.: Gdańsk w „Słowniku etymologicznym języka polskiego”. Kraków, str. 138.
37. Lorentz F.: Die Kaschuben. Der ostdeutsche Volksboden, str. 244.
38. Lorentz F.: Geschichte der Kaschuben. Mit einer Karte von Pomerellen. Berlin, str. 172.
39. Lorentz F.: Tczew-Dirschau-Truso. S. O. V, str. 529—531.
40. Łęgowski J.: Ukazanie się Słowian lechickich nad Bałtykiem. S. O. V, str. 247—280.
41. Rudnicki M.: Gniew, ziemia Wańska i nordyjski t. zw. vanamythen (Wanemythus). S. O. V, str. 448—524. Rés.: Gniew, la terré „Wańska” et le mythe norrois dit „vanamythen” (Wanemythus), str. 591—592.
42. Rudnicki M.: Pomorze i Pomorzanie. R. K. S. P., str. 28.
43. Ślaski B.: Z terminologii żeglarskiej. S. O. V, str. 78—80.
44. Ślaski B.: Z terminologii żeglarskiej. I. Z-sł. U. P.
45. Ślaski B.: Polski słownik marynarski. Poznań, str. 83.
46. Zubrzycki: Tóroń-Toruń. Mestwin II, Nr. 4.

1927 r.

47. Lorentz F.: Gramatyka pomorska I. zeszyt, I. Z-sł. U. P., str. 1—6 z mapą narzeczy pomorskich (kaszubskich); II zeszyt 1929 r.
48. Pietrykowski T.: O nazwiska Kaszubów nadmorskich. Mestwin III, Nr. 14.
49. Pniewski Wł.: Błędy i właściwości językowe w zadaniach młodzieży polskiej w Gdańsku w świetle dialektów pomorskich i języka niemieckiego. RG. I, str. 19—58.
50. Sędzicki: Zwyczaje sobótkowe ludu kaszubskiego. Palenie ogni. Ścinanie kani (z tekstami). Fale, Nr. 8, str. 14—16.
51. Ślaski B.: Mrongowjusz jako leksykograf kaszubski. S. O. VI, str. 213. Rés.: Mrongovius comme lexicographe cachoube, str. 409.

1928 r.

52. Lehr-Splawiński T.: O pochodzeniu północno-pomorskich różnic intonacyjnych. S. O. VII, str. 391—402. Rés.: De l'origine des intonations poméraniennes septentrionales, str. 571—572.
53. Lorentz F.: Der Name Kaschuben. Danziger Neueste Nachrichten, Nr. 186.
54. Łęgowski J.: Nazwy pomorskie. (Pomorania — Pomerania, Łaba — Łeba). R. K. S. P. III, str. 80—84.

55. Łęgowski J.: Pomorzanie a Prusowie II. Pożyczki pomorsko-polskie w języku pruskim. Mestwin IV, Nr. 13.
56. Łukomscy Zb. i K.: Skąd pochodzi nazwa „Chelmża”? Mestwin IV, str. 5—6.
57. Ślaski B.: O naszym języku marynarskim. R. K. S. P. III, str. 84—88.

1929 r.

58. Rudnicki M.: Nazwy geograficzne (v. I. 16), str. 271—308.
59. Rudnicki M.: Charakterystyka językowa (v. I. 16), str. 231—269.
60. Rudnicki M.: Charakterystyka językowa i nazwy geograficzne Pomorza. Die Woidwodschaft Pomorze vom sprachlichgeschichtlichen Standpunkte aus. Wyd. Inst. Bałt. Odb. z Pamiętnika Inst. Bałt. Toruń, str. 86.

1930 r.

61. Rudnicki M.: Argumenty etniczno-językowe w sporach o Pomorze. (v. I. 20), str. 35—62.
62. Rudnicki M.: Język pomorski. Odb. z „Kroniki o polskim morzu”. Warszawa, str. 9.
63. Rudnicki M.: O nazwie Tczewa i Tursach. S. O. IX, str. 539—612. Rés.: Sur le nom de lieu Tczew et sur les Turses, str. 773—775.

XII. Stosunki prawno-terytorjalne.

1. Zbiór dokumentów urzędowych dotyczących stosunku Wolnego Miasta Gdańska do Rzeczypospolitej Polskiej. Cz. I, II, III, IV, i V, Wyd. Komisarjatu Generalnego R. P. w Gdańsku.

1923 r.

2. Makowski J.: Prawno-państwowe położenie Wolnego Miasta Gdańska. Warszawa.

1925 r.

3. Prawo morskie. Handlowe i prywatne prawo morskie obowiązujące w Polsce, oraz przepisy o polskich statkach handlowych. (Zbioru ustaw ziem zach. tom XVIII). Poznań, str. VI + 176.

1926 r.

4. Ehrlich L.: Gdańsk. Bibl. prawa politycznego i prawa narodów. I. Lwów.
5. Roman A.: Ustrój Wolnego Miasta Gdańska. (Gazeta administracji i policji państwowej). Warszawa.
6. Kutrzeba St.: Stanowisko prawne Wolnego Miasta Gdańska. R. P. E. i S., Str. CVII—CXXI.

1927 r.

7. Firstenberg J.: Port gdański ze stanowiska prawnego. Warszawa.

1928 r.

8. Kutrzeba St.: Wolne Miasto pod względem prawnym, (v. I. 7) str. 189—271.
9. S-a: Organizacja polskich władz morskich. M, V. Nr. 5, str. 2—3.
10. S-a: Przegląd polskiego ustawodawstwa morskiego. M, V. Nr. 4, str. 2—4.
11. Umowa polsko-gdańska o zastosowaniu cel wywozowych. P. i H., str. 18.

XIII. Mapy i atlasy.

Rok wydania nieznany, lub okres wydawnictwa kilkuletni.

1. Gordon St.: Mapa województwa Pomorskiego 1:500.000. Wyd. I. Nakł. Pol. Tow. Księg. Kolej. „Ruch”. S. A. 47·5 × 45 cm.
2. Mapa województwa poznańskiego i pomorskiego 1:750.000. Nomenklaturę opracował dr. A. Tomaszewski. Inst. Wojsk.-Geogr. Wiedeń, 38·5 × 52 cm.
3. Mapa Polski. Podz. 1:100.000. Dotychczas wydał W. I. G. następujące arkusze pomorskie: pas 34, słup 28, Łasin-Marienwerder; pas 34, słup 29, Lubawa; pas 35, słup 27, Grudziądz; pas 35, słup 28, Wąbrzeźno; pas 35, słup 29, Brodnica; pas 35, słup 30, Gilgenburg-Uzdowo; pas 36, słup 27, Toruń; pas 36, słup 28, Dobrzyń n. Drwęcą; pas 36, słup 29, Rypin; pas 36, słup 30, Działdowo; pas 37, słup 27, Ciechocinek.
4. Mapa 1:300.000 (reprodukcja z mapy pruskiej 1:300.000). Wydał W. I. G.: 33, Słupsk (Stolp); 34, Gdańsk; 43, Bydgoszcz; 44, Toruń; 54, Płock.
5. Mapa 1:100.000 (reprodukcja z Karte d. Deutsch. Reiches 1:100.000) dla całego obszaru Pomorza i Wolnego Miasta Gdańska. Wyd. W. I. G.
6. Mapa 1:25.000 (wyd. przez W. I. G., i sprawdzone Sekcje 1:25.000 tylko dla części Pomorza).
7. Mapa województwa pomorskiego. Skala 1:500.000. Litografia Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. Toruń (brak autora i roku wydania).
8. Niedziałkowski Fr.: Mapa powiatu chełmińskiego, podz. 1:64.000. Inst. Kartogr. Pawła Barona w Lignicy na Śląsku. Spolszczona przez Wyd. Powiat. w Chełmie. Pm. Lit. K. Rozynek. Poznań 70 × 58 cm.
9. Szpręga A.: Mapa komunikacyjna Woj. Poznańskiego, Pomorskiego i W. M. Gdańska 1:600.000. Wyd. Instytucja Karto-geograficzna, Toruń. Toruński Zakład chromolitograficzny, 53·5 × 71 cm.

1919 r.

10. Mapa narodowościowa ziem dotychczasowego zaboru pruskiego na podstawie urzędowego spisu ludności z r. 1910, opracował dr. J. Kostrzewski, rys. I. Rajewski. Podz. 1:2,000.000. Druk H. Wagner u. Debes Lipsk, nakł. Niemierkiewicz, Poznań 36 × 27 cm.
11. Romer E.: Rozmieszczenie gmin i Polaków podług spisu pruskiego z r. 1910. Distribution géographique des lieux et de la population polonaise d'après le recensement prusse de l'année 1910. 1:750.000 (v. VII. 1).
12. Romer E.: Zmiany w polskim stanie posiadania podług spisu 1905 i 1910 r. Changements des propriétés nationales d'après les recensements de 1905 et 1910. 1:750.000, (v. VII. 1).
13. Romer E.: Wyniku Spisu szkolnego z r. 1911 i działalności Komisji Kolonizacyjnej 1905—10. Resultats du recensement des élèves des écoles primaires en 1911 et de l'action de la Commission de colonisation 1905—1910, 1:750.000 (v. VII. 1).
14. Romer E.: Obszar większości polskich podług Böckha. Territoires des majorités polonaises d'après Böckh. 1:1,800.000 (v. VII. 1).
15. Romer E.: Obszar większości polskich podług Atlasu oficjalnego. Territoire des majorités polonaises d'après l'Atlas officiel. 1:1,800.000, (v. VII. 1).

16. Romer E.: Obszar większości polskich podług Langhansa. Territoire des majorités polonaises d'après Langhans. 1:1,800.000, (v. VII. 1).
17. Romer E.: Obszar większości polskich podług Romera. Territoire des majorités polonaises d'après Romer. 1:1,800.000. (v. VII. 1).

1920 r.

18. Mapa województwa Pomorskiego 1:300.000. Wyd. Zakł. Kartogr. D. O. G. Poznań. 77 × 79.5 cm.

1923 r.

19. Bałtyk. Wybrzeże polskie od Oksywji do Orłowa. Prowizoryczny plan portu i redy gdyńskiej 1:12.500. Zestawiony podług pomiarów prowadzonych we wrześniu 1922 r. przez kap. mar. T. Bramańskiego. Wyd. Biura Hydrograf. Mar. Wojsk. Lwów „Atlas”. 31 × 66 cm.
20. Karpowicz Fr.: Specjalna mapa wybrzeża Bałtyku i Gdańska. 1:125.000. Warszawa, 63 × 73.5 cm.
21. Toruń-Podgórz (1583) 1:25.000. W. I. G. 44.5 + 51.5 cm.

1924 r.

22. Romer E. i Pawłowski St.: Atlas krajoznawczy dla szkół Województwa Poznańskiego i Pomorskiego. Lwów-Warszawa. (11 tabl. z 31 mapami).
23. Romer E. i Szumański T.: Województwo Pomorskie 1:200.000. Lwów-Warszawa.

1925 r.

24. Mapa Samochodowa Rzeczypospolitej Polskiej 1:300.000. Nr. I. Gdańsk-Gdynia W. I. G. 65 × 38 cm.

1926 r.

25. Międzynarodowa Mapa Świata 1:1,000.000. Warszawa. N. N. = 34, 46 × 43 cm W. I. G.
26. Winnicki M.: Mapka wybrzeża. (1:350.000 ca).

1927 r.

27. Mapa Samochodowa Rzeczypospolitej Polskiej 1:300.000. Nr. II. Bydgoszcz W. I. G. 65 × 39 cm.
28. Pawłowski St.: Rozmieszczenie ludności polskiej w województwie pomorskiem według spisu z r. 1921. 1:600.000. Répartition de la population polonaise dans la voïvodie de Poméranie d'après le recensement officiel 1921 (v. VII. 17).
29. Bałtyk. Zatoka Gdańska, Cz. zachodnia z zatoką Pucką. Nr. 1., 1:75.000. Biuro Hydrograf. Maryn. Wojennej. W. I. G. 81 × 88 cm, z 7 planami: 1) Wjazd do Nowego Portu (1:15.000); 2) Plan Portu Gdyni (1:15.000); 3) Port rybacki Jastarnia-Bór (1:20.000); 4) Ujście Wisły przy Schwiewenhorst (1:20.000); 5) Port rybacki Puck (1:5.000); 6) Port rybacki Hel (1:5.000); 7) Kanał Depke (1:10.000).

1928 r.

30. Mapa diecezji chełmińskiej, Pelplin, Chełmińska Kurja Biskupia. 1:500.000, 45 × 43 cm. Inst. Kartogr. im. E. Romera. Lwów.
31. Port Gdynia 1928, podz. 1:20.000. Załączn. do W. S. G. II.
32. Port rybacki Hel. 1:5.000. Zał. do W. S. G. II.

1929 r.

33. Kijeński T.: Polacy na terenie Wolnego Miasta Gdańska (na podstawie gdańskich danych statystycznych. Bez podania podz.) (v. VII. 25).
34. Plan portu w Gdyni, skala 1:10.000 Hamburg, wyd. księg. nakł. Miessner et Christiansen.
35. Rudnicki M.: Główne narzecza, wzgl. dialekty pomorskie w/g prof. Rudnickiego (v. I. 16). (Bez podania podz.).

1930 r.

36. Klimesz: Szkolna mapa ścienna kolorowa powiatu bydgoskiego 1:45.000. Poznań Sp. Pedagogiczna.
37. Polacy na terenie Wolnego Miasta Gdańska, na podstawie gdańskich danych statystycznych, opracował T. Kijeński. Zał. do W. S. G. IV.

Alfabetyczny spis autorów.

A. A.: III. 17; Va ₁ 5.	Celichowski St.: Va 1, 3, 99.
A. B.: Va 58.	Choloniewski A.: Vb 1, 2; Vc 3; VIII 1.
(alm.): VI 44.	Chrzanowski B.: Va 20; Vb 5; Vc 27;
A. P.: Va 9.	VI 5; VIII 5, 6, 29.
A. S.: Va 17, 38.	Czaplewski P.: IX 2; XI 1.
Askenazy Sz.: IX 1.	Czar T.: VII 28.
A. U.: Vb 60, 61.	Czarkowska B.: VIII 7.
Bagiński H.: Va 98; Vb 51, 52, 82.	Czarnocka-Przewońska Z.: VIII 4.
Barczewski W.: Vc 2.	Czekańska M.: III 12.
Barthel de Weydenthal J.: Va 59.	Czołowski Al.: IX 5, 11, 24.
Bartoszewicz St.: Va 2.	Czubek J.: XI 2.
Bator B.: Vb 35.	Demel K.: III 13, 23, 24, 27; IV 4-6,
B. B.: VI 18.	13, 14, 22, 23, 28; Va 60; Va ₁ 2, 23,
Bierowski T.: I 18.	29-31.
Bierkiewicz F.: Vb 12.	Dixon B.: Va ₁ 8, 9.
Bilmans A.: Vb 15.	Djakowski B.: IV 33.
Binder S.: Va 18.	Doliwa Sz.: Va 61.
Bodniak St.: IX 53.	Dragan M.: I 3.
Bogdan T.: VI 9, 10.	Dyakowski St.: Va 69.
Bohdan Ed.: Vb 62.	Dziamianka M.: IX 54.
Bomas P.: Va 19; Vb 16; Vc 26;	Dziedzic J. T.: Vc 4, 5.
Vc ₁ 11, 25-27, 42, 43.	Dziewulski St.: Vb 17; VII 5.
Boreyko J.: VI 11, 19; IX 39.	Dziubałtowski S.: IV 45.
Borowik J.: III 1, 26; IV 3; Va 39,	Ehrlich L.: XII 4.
40, 84; Va ₁ 1, 6, 7, 12-14, 21, 22,	Esden-Tempski K.: Va 100.
37; Vb 24, 83.	Fiedler K.: Vc 31.
Bramiński T.: XIII 20.	Filanowicz Wł.: VI 6.
Brückner Al.: XI 13, 36.	Firstenberg: XII 7.
Budzyński G.: Va 41.	Fischer A.: VII 2, 29.
Bujak Fr.: IX 8.	Fleszarowa-Danysz R.: I 4; VIII 13.
Bujalski B.: II 1.	Frankiewicz Cz.: IX 26.
Butler J.: Va 68.	Frankowski S.: VI 29.

- Fryczkowski E.: Va 62.
 Frydrychowicz R.: Vc 6.
 G.: Vc₁ 47.
 Gabański: IV 38.
 Gajewski W.: Va 101.
 Gąsiorowski H.: II 10; Vc 30.
 Gessner W.: Va 70.
 Gieysztor J.: Va 10, 44.
 Ginsbert J.: VI 30.
 G. J.: Va 21.
 Gliński Z.: Vc₁ 12.
 Gmurowski J.: Vc₁ 35.
 Goldmann S.: Va 63.
 Gontarska A.: II 18, 26; Vb 36.
 Gordon St.: XIII 1.
 Górski A.: Vc 7.
 Grabowski T.: I 8.
 Grobelny Wł.: Va' 23.
 Gross E.: VII 19.
 Gruba W.: Vc 19.
 Gruber H.: Vb 18.
 Gulgowski I.: VII 6, 9.
 Gumowski M.: IX 22, 41, 42.
 G. Wł.: Va 43.
 Heese B.: Va 24.
 Hilchen F.: Va 25, 45; Vb 19; Vc₁ 49, 61.
 H. P.: VI 7.
 Hryniewiecki A.: Va₁ 10.
 H. T.: Vc₁ 36.
 Hubert W.: VI 38; IX 6, 55.
 J.: Va 71, 85.
 Jakubski A.: IV 1; Va₁ 3, 4, 24.
 Janowski Al.: Va 11, 26; Vc 8, 41; VIII 2, 9, 30; IX 18.
 Jarocki St.: Va₁ 33.
 Jarosławski M.: Vc 42.
 jw.: Va 64, 86; Vc 32; VII 24, 30.
 Kamassa St.: Vb 37.
 Kamiński J. K.: Vb 75.
 Kantak K.: XI 20.
 Kapitan Nemo: VI 45.
 Karasiewicz K.: VIII 10—12, 31.
 Karczewski St.: II 15.
 Karpowicz Fr.: XIII 20.
 Kawczyński J.: Vc₁ 50.
 Kawieński M.: III 14.
 K. G.: Vb 63.
 Kiedroń J.: Va 27, 72.
 Kierski K.: Vb 64.
 Kijeński T.: VII 25; XIII 33, 37.
 Klarner Cz.: Va 28; Vc 43.
 Klein Fr.: Vc 1.
 Kłęskówna K.: Vc 28; IX 56.
 Klimesz: XIII 36.
 Kniat M.: IX 27.
 Kolbuszewska M.: III 15.
 Konopczyński W.: IX 28.
 Korytowski K.: VI 47.
 Kosianowski W.: VI 46.
 Kosko S.: VI 31, 32, 48, 49.
 Kosmowska I.: Vc 25; VII 7; VIII 14, 55.
 Kostrzewaki J.: X 5, 8, 9, 14, 17; XIII 10.
 Kozicki St.: Va 73.
 Krajewski R.: VI 12.
 Krasowska W.: III 5.
 Kropidłowska T.: VIII 17.
 Królikowski St.: Va 4.
 Królińska J.: VIII 33.
 Krupski H.: Vc₁ 44.
 Kruszyński T.: IX 43.
 Krzywiec B.: VI 39.
 K. S.: II 6.
 Kuczkowski I.: VI 33.
 Kulesza W.: IV 7, 34, 41.
 Kulmatycki Wł.: IV 35—38; Va₁ 15, 16.
 Kutrzeba St.: Vb 6, 7, 65; IX 12, 13, 44; XII 6, 8.
 Kurnatowski J.: VII 26.
 Kuźmiński B.: IV 45.
 Kwiatkowski E.: Va 74; Vb 76, 86.
 Lange J.: XI 14.
 Lehr-Splawiński T.: XI 9, 52.
 Lenartowicz K.: IX 20.
 Lenciewicz St.: II 11.
 Lepecka Z.: VIII 50.
 Lepecki Zb.: VIII 51.
 Limanowski M.: II 2, 7, 12.
 L. M.: Vb 84; Vc₁ 38.
 de Loes H.: Vb 25.
 Loga W.: VII 31; VIII 49.
 Lorentz F.: XI 3, 6, 10, 15, 21—26, 31—33, 37, 47, 53.
 Lubecki F.: Va₁ 9, 34.
 Ludkiewicz Zdz.: Va 87.

- Lutman R.: IX 29, 45, 46.
 Łęga Wł.: Vc 20—22; VII 3; VIII 34;
 IX 47; X 3, 7, 10.
 Łęgowski J.: Vb 9, 26; Vc 9; IX 17;
 X 4, 6; XI 16, 34, 40, 54, 55.
 Łęgowski-Nadmorski: VII 10.
 Łęgowski St.: II 13; Va 29—31; Vb 8,
 27, 53, 85; Vc 15, 16, 36, 37; Vc₁
 6—8, 15—19, 29, 39—41, 45, 52;
 VI 13, 34.
 Łokuciejewski J.: Va 65; Vc₁ 20, 53,
 64, 65.
 Łokuciejewski Z.: Vb 38; Vc₁ 30.
 Ł. St.: Vc₁ 13, 14, 28, 51.
 Łukomski K.: XI 56.
 Łukomski Zb.: XI 56.
 Maj K.: VIII 26.
 Majewski Al.: IX 21.
 Majkowski Al.: Vc 10; VIII 15, 18;
 IX 14.
 Majowa T.: IV 15.
 Makowski B.: Vc 12.
 Makowski J.: XII 2.
 Maksymowicz M.: VIII 41.
 Maliszewski E.: Vb 3; VIII 3; IX 3.
 Małyszko J.: Vb 87.
 Mańkowski A.: Vc 11; IX 30, 40; XI
 4, 27.
 Marchewianka M.: IV 8.
 Marliez: Va₁ 17.
 M. Ch.: Vc₁ 66.
 Mikołajski J.: II 27.
 Mikulski St.: VII 16.
 Mikulski T.: XI 7.
 Mora K.: Vc₁ 54.
 Morawiecki A.: II 22.
 Mroczkiewicz L.: IV 16.
 Mścisz M.: Vb 54.
 Muszyński Z.: Vc₁ 21.
 Nagórski B.: Vc₁ 3, 9.
 Nakłowicz J.: Va 103.
 Namysłowski B.: IV 9; VII 11.
 Niedzielski T.: III 29.
 Niedziałkowski Fr.: XIII 8.
 Niezabitowski L. E.: X 11, 12.
 Niklewski Br.: IV 17; Va₁ 32.
 N. L.: IX 48.
 Nitsch K.: XI 17, 29, 35.
 Nowacki B.: IV 29.
 Nosowicz T.: Vb 77; Vc₁ 31, 67.
 Obracaj G.: Vc₁ 55.
 Olszewicz W.: Va 88.
 Orłowicz M.: Vc 13, 17, 18; VIII 8,
 19—24, 47, 52.
 Ossowski K.: IV 39; Va 66; VIII 36.
 Ossowski P.: Vc 5.
 Paceszyński M.: Vc 23.
 Paczoski J.: IV 40.
 Paszkowski A.: Vc₁ 56.
 Pawłowski St.: II 3—5, 8, 9, 19—21,
 23; III 4; Vb 20; VII 17; XI 28;
 XIII 22, 28.
 Pączewski L.: Va 5.
 P. B.: Vc 32.
 P-cza W.: VI 1.
 Pêche Cz.: Va 104.
 Petelenz C.: VI 3.
 Pęski L.: IX 49.
 Pietrykowski T.: XI 48.
 Pietrzykowski Wł.: Va 89.
 Pistel H.: VI 21, 41.
 Pniewski Wł.: I 5, 13—15; XI 49.
 Podrązko J.: Va 90.
 Polackówna M.: VIII 27.
 Poraj St.: IX 59.
 Potyrała A.: Vc₁ 68.
 Prochaska F.: Vb 13.
 Prutenus: Vb 56.
 Przybyszewski St.: Vc 35.
 Ptaszycki: Va 33.
 Punicki St.: VI 35.
 Radzim: IX 15.
 Rafalski J.: Vc₁ 1, 2.
 Rajewski I.: XIII 10.
 Repeczko A.: Va 47.
 Reyman A.: III 16.
 Rogowski J.: Va 13.
 Roman A.: XII 5.
 Romer A.: Vb 10.
 Romer E.: VII 1; XIII 11—17, 22, 23.
 Romer H.: I 17.
 Rosiński W.: Vb 66, 67.
 Rosłoński R.: III 18.
 de Rosset A.: Vb 68.
 Rostkowski F.: Va 48, 49; Vb 39;
 VI 4, 14.

- Rouppert K.: IV 10.
 Roszkowski F.: VI 36.
 Rościszewski J.: VIII 57.
 Rudnicki M.: XI 11, 18, 41, 42, 58—63;
     XIII 35.
 Rudzki A.: Va 14, 51, 91; Vc₁ 69.
 Ruecker E.: I 21; Vb 40.
 Rummel J.: Va 52; Vb 28, 57; Vc 24;
     Vc₁ 32; VI 16, 22, 23, 50.
 Rundo A.: III 6.
 Rutkowski F.: II 14.
 Rybiński St.: VI 43.
 Rylke Al.: VIII 38.
 S-a.: XII 9, 10.
 S. A.: Va 34.
 Salmonowicz P.: Va₁ 38.
 Sawicki L.: II 16; Vb 69.
 Seweryn T.: VII 12.
 Sędzicki: XI 50.
 Siebeneichen A.: Va 6—8, 15, 16, 35,
     53, 77, 93—96; Vb 14, 21, 41—47,
     80, 88—90; Vc₁ 23.
 Sielecki M.: Va 105; Va₁ 26—28, 35.
 Sieg W.: Va 54.
 S. J.: Va₁ 25; Vc₁ 59.
 S. K.: Va 76, 92.
 Skup W.: III 7.
 s. l.: Va₁ 11.
 Sławski St.: Vb 22, 29—31, 48.
 Smogorzewski K.: I 22; Vb 81.
 Smoleński J.: VIII 48.
 Smosarski Wł.: III 3.
 Sobieski W.: Vb 70; IX 50.
 Sokołowski J.: IV 11, 18, 19.
 Srokowski St. Vc 34.
 Stadtmüller K.: XI 46.
 Stary Marynarz: VI 17.
 Staško J.: II 17, 28; VII 8; VIII 25,
     28, 44.
 Stecki K.: IV 41.
 Stecki T.: Vc₁ 24.
 Stenz E.: III 7, 9, 19.
 Stołyhwo K.: X 15.
 Stopczyk W.: Va 67, 78—80; VI 24, 37.
 Strasburger H.: Vb 71, 89, 90.
 Sukertowa E.: Vc 14; VII 13, 14; X 13.
 Sumiński S.: IV 12.
 Sydow M.: IX 57.
 Szadurski Z.: Va 55.
 Szafranówna H.: IV 26.
 Szalay-Groele W.: VIII 45.
 Szczygielski W.: IX 51.
 Szelański A.: Vb 32.
 Szpręga A.: XIII 9.
 Szumański T.: XIII 23.
 Szychliński Fr.: III 2.
 Szyszkowski Wł.: VIII 46.
 Ślaska Z.: VIII 39.
 Ślaski B.: I 1; VII 4; VIII 16, 40; IX 4,
     7, 10, 35; XI 19, 43—45, 51, 57.
 Ślósarczyk K.: IX 36.
 Świętochowski Al.: IX 52.
 Talko-Hrynciewicz J.: X 1, 2.
 Tennenbaum H.: Vb 23.
 Tetzlaff H.: Vb 91; Vc 46.
 T. M.: I 11.
 Tomaszewski A.: XIII 2.
 Trojanowski S.: IX 31.
 Turski M.: Va 106.
 Tyc T.: IX 32.
 Tymieniecki K.: IX 9, 16, 33, 34.
 Tyszel J. Z.: VI 52.
 Umiasztowski R.: Va 82.
 Urbański An.: IX 25.
 Uziembło A.: Va 56, 83; Vb 49, 58, 59,
     72, 73; Vc 29, 47; Vc₁ 60; IX 37.
 Uziembłowa M.: IV 27, 30, 31, 97.
 Valayer P.: I 23.
 Vieweger T.: III 20.
 Wallenburg Wł.: VII 18.
 Walter J.: Vb 33.
 Warchałowski E.: III 21.
 Wartalski St.: Va 107.
 Wąsowicz J.: VII 27.
 Wątocki Wł.: II 24, 25.
 W. D.: Vc 48.
 Wenda J.: Vb 11.
 Wenda T.: Vc₁ 5.
 Wieniawski A.: Vc₁ 10.
 Wierczyński S.: I 24.
 Winid W.: Va 36, 37.
 Winnicki M.: XIII 26.
 Witkowski J.: III 22.
 Wodziezko A.: IV 2, 20, 24, 47, 48.
 Wodzińska-Matawewska J.: IV 25.
 Wodziński M. Al.: IX 58.

Wojtkiewicz M.: III 10, 11.
 Wojtkowski A.: IX 38.
 Wolski Wł.: VI 26, 27.
 Wołoszyńska J.: IV 42, 43.
 W. W.: VI 25.
 Yachtsman: XI 12.
 Z.: Va, 36; Vb 34; Vc 39.
 Zaborski B.: II 29.
 Zaleski M.: Vb 74.

Zaruski M.: VI 28, 53; XI 8.
 Zieliński S.: IV 21.
 Ziolkowski T.: VII 15; VIII 54.
 Z. M.: Vc, 46.
 Z. S.: IX 32.
 Zubrzycki: XI 46.
 Żarnowski J.: IV 32.
 Żarski A.: Vc, 34.
 Żelazowska K.: IV 49.

WALENTY WINID

LONDYN.

Gdańsk a Królewiec.

(Gdańsk (Dantzig) et Königsberg).

(Przyczynek do antropogeografii).

Królewiec zjawia się w historii wtedy dopiero, gdy Gdańsk był już głośny, jak długa i szeroka Europa. Gdy Gdańsk rozwinął się sam przez się, w miejscu z natury najwłaściwszem dla tych celów, jakie spełniał, — to Królewiec został założony wolą człowieka, mianowicie samowolą panującego, w miejscu najnieodpowiedniejszym dla celów, o jakich tu mowa. Położenie miało dla Gdańska skutki korzystne. Bo przecież gdy Gdańsk wyłonił się z pomroków dziejów — równocześnie z Polską, — był już poważnem osiedlem nadmorskiem, w r. 1310 nawet tak wielkiem, że teutoński zakon krzyżacki mógł wymordować 10.000 jego mieszkańców; w r. 1394 przyjął aż 300 okrętów, przybyłych po zboże polskie, niedługo zaś potem odebrał pierwszeństwo na Bałtyku Lubece i stał się jednym z paru ówczas największych emporjów handlowych Europy.

A przecież Królewiec przewyższył Gdańsk w połowie XVIII wieku! Prawda, handlowy Gdańsk rósł i malał razem z Polską; lecz o fakcie wyprzedzenia go przez Królewiec zadecydowała znów tylko samowola człowieka, przeciwstawiająca się prawom natury. Była to wola Fryderyka II, który oprócz pobudek gospodarczych kierował się prostą nienawiścią do Gdańska.

Z chwilą znalezienia się Gdańska w obrębie Prus, a przedewszystkiem po śmierci Fryderyka, Gdańsk musiał stać się znów większym handlowo od Królewca. Inaczej być nie mogło wobec warunków przyrodzonych jednego a drugiego portu. Rzecz to dobrze znana i już omó-